

Univerzita Karlova

Katolická teologická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Ing. Josef Hák

P. Angelik František Fišer (1926–1983). Kritická biografie

Katedra církevních dějin a patrologie (26–KCD)

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Tomáš Petráček, Ph.D., Th.D.

Studijní program: Teologie (KKOV 6141R)

Studijní obor: Teologické nauky

Praha 2018

Prohlášení:

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 23. 4. 2018

Ing. Josef Hák

Bibliografická citace: P. Angelik František Fišer (1926–1983). Kritická biografie: diplomová práce / Ing. Josef Hák; vedoucí práce: doc. PhDr. Tomáš Petráček, Ph.D., Th.D. – Praha, 2018. – 94 s.

Abstrakt: P. Angelik František Fišer (1926–1983) je ne příliš známá ale pozoruhodná osobnost české katolické církve. Tento kněz, dominikán, spisovatel a biblista se navzdory komunistickému pronásledování a chatrnému zdraví statečně věnoval pastorační činnosti zejména mezi trampy. Vystřídal řadu profesí. Pracoval jako lesní dělník, archivář či hostinský. Za „rušení státního dozoru nad církvemi“ byl odsouzen na 16 měsíců vězení. Po odchodu do invalidního důchodu se věnoval literární činnosti a podílel se na ekumenickém překladu Bible, zvláště žalmů. Zajímal se také o historii. V devadesátých letech byla publikována jeho práce o hradě Karlštejn. Sám se konce totality nedožil, zemřel 1. února 1983 v nemocnici ve Varnsdorfu. Tato práce na základě dostupných pramenů mapuje jeho bohatý život.

Klíčová slova: František Fišer, Štěpán Trochta, trampové, pronásledování, komunismus

Počet znaků (včetně mezer): 132 287

Abstract: P. Angelik František Fišel (1926–1983) is not well known but impressive person of czech catholic church. This priest, dominican, writer and biblicist bravely devoted himself to pastoral activity especially among tramps despite communist persecution and his poor health. He replaced many professions. He worked as a forest worker, archivist or innkeeper. He was sentenced to 16 months in prison for a „abolition of the state supervision over churches“. After leaving into disability pension he devoted himself to literary activities and participated in the ecumenical translation of the Bible, especially the Psalms. He was also interested in history. In the nineties, his work about Karlštejn castle was published. He did not have the end of totalitarianism, died on 1 February 1983 at the hospital in Varnsdorf. This work, based on available sources, maps his rich life.

Keywords: František Fišel, Štěpán Trochta, tramps, persecution, communism

Poděkování:

Na tomto místě bych jako autor rád poděkoval všem, kteří mi s prací pomáhali. Kamarádům a příbuzným Františka Fišera za materiály a vzpomínky, které mi předali, panu vedoucímu za rady a připomínky a v neposlední řadě mojí ženě Janě za všestrannou podporu.

Obsah

Obsah	7
Úvod	9
1 Dětství	11
1.1 Původ rodu	11
1.2 Rodina	11
1.3 Deník	13
1.4 Nemoce a úrazy	13
1.5 Obecná škola	15
1.6 Počátky duchovního života	16
1.7 Na měšťance	21
2 Studia	23
2.1 Salesiáni	23
2.2 Gymnázium v Nymburce	27
2.2.1 Kalich	28
3 Povolání	33
3.1 Poslední prázdniny	33
3.2 Noviciát	34
3.3 Jedlová	35
3.4 Národní muzeum	36
3.5 Archiv v Litoměřicích	37
3.6 Protloukání	37
3.7 Muzeum v Lovosicích	38
3.8 Vlastivědné muzeum v Litoměřicích	40
4 Mezi trampy	43
4.1 Klidné časy	43

OBSAH	8
4.2 Kronika Rower–Clubu	45
4.3 Setkání s čundráky	45
4.4 Trampská osada Ranch 7D	47
4.5 Akce Hrádek	48
5 Knězem skryté církve	57
5.1 Po srpnových událostech	57
5.2 Svěcení v Rakousku	57
5.3 Návštěvy přátel ve Vídni	61
5.4 Tajná pastorační činnost	62
5.5 František a litoměřický biskup Štěpán Trochta	66
5.6 Trampování za normalizace	68
5.7 Rozvrat v partě	71
5.8 Františkovo trestní stíhání	73
6 Poslední roky	79
6.1 Po návratu z vězení	79
6.2 Literární činnost	79
6.3 Smrt	81
6.4 Pohřeb	82
6.5 Pokračovatelé	82
Závěr	85
Seznam použitých zkratk	87
Seznam literatury	89
Seznam obrázků	93

Úvod

Tato diplomová práce si bere za cíl sepsat kritický životopis jedné nenápadné osobnosti českých dějin 20. století. V době, kdy tato práce vzniká, Františka Fišera většina lidí nezná. Už po přečtení medailonku o jeho osobě na webu České dominikánské provincie nebo krátkého životopisu v jeho knize o Karlštejně je zřejmé, že jde o osobnost velice pozoruhodnou. Čtenáře zaujme překvapivá kombinace témat, která se v jeho životě střetávají. Najdeme zde setkání s dominikány i salesiány, tajné svěcení a ilegální duchovní službu, výchovu mládeže, toulky přírodou, skauting a tramping, vedle toho badatelskou a literární činnost na poli biblistiky a historie.

Už z tohoto nástinu plyne, že sepsání podrobnější biografie Františka Fišera nebude lehký úkol. V době vzniku práce je hlavní aktér po smrti už 35 let. Autor pověřený sepsáním se s ním nikdy nesetkal a v době jeho skonu nebyl ještě ani na světě. Na druhou stranu se dochovala řada pramenů, které mohou o životě Františka Fišera lecos prozradit. K dispozici je jeho osobní deník, kronika jeho činnosti s mládeží, jsou zde jeho kamarádi a příbuzní, kteří na něho s vděčností a láskou vzpomínají. Řada z nich také už své vzpomínky sepsala aspoň na několik stránek. Pro ně to byl vždycky kamarád Fanda nebo Rancher z osady Ranch 7D. Dochoval se také vyšetřovací spis, který odhaluje okolnosti Františkova trestního stíhání. To všechno dává našemu záměru poměrně velké šance na úspěch.

Práce se řídí pokynem shromáždit o osobnosti co nejvíce informací a vhodně je sepsat do uceleného a přehledného textu. Pro zachování příběhového rázu dáváme přednost časovému hledisku před tématickým. To znamená například, že téma zaměstnání se záměrně prolíná se soudobými tramskými aktivitami. Celý text je členěn do kapitol podle životních etap. Místo převyprávění událostí vlastními slovy často dáváme přednost citacím autentických vzpomínek svědků a děl samotného autora. Získané fotografie vkládáme přímo do textu, abychom čtenáři usnadnili jejich propojení s dějem.

1. Dětství

1.1 Původ rodu

Začněme u rodových kořenů, o které se sám zajímal jsa velkým milovníkem historie a stav svého bádání zaznamenal, když mu bylo sedmnáct, v desetistránkovém ručně psaném dokumentu s názvem „Popsání rodu Fišerova v Lysé nad Labem“. Přečtěme si tedy úryvek o původu jeho rodu z první ruky. *„Rod Fišerů pobývá v Lysé nad Labem od nepaměti. Podle rodinného podání prý přišel první Fišer do Lysé z Tyrol s hrabětem Šporkem (někdy kolem roku 1680) a byl sluhou nebo kuchařem na zámku. Na louce pod zámek si prý postavil dům. Dle jiného podání přišli Fišerové z Bohdanče.“*¹ Pamětník pan Jiří Fišer, jeho synovec a kmotřenec, pak vzpomíná katechetu Vojáčka, který však za oblast původu rodu považoval Štýrsko. Danému místu se totiž údajně říkalo „U Štajerů“.²

1.2 Rodina

Jiří dále vzpomíná: *„Od té doby se vystřídalo asi osm generací, než se v roce 1926 Václavu a Anně Fišerovým narodil 4. února 1926 syn František. Otec Václav byl velice podnikavý, vyučil se zámečníkem, ale fungoval i jako kovář, později se zabýval autodopravou. Ke stáru si pořídili společně se svou ženou obchod. Velmi se angažoval v hasičském spolku. Manželka Anna se společně s ním starala o hospodářství, polnosti a velkou zahradu. František měl bratra Karla (*1919) a sestru Lidmilu (*1917). Od narození bydleli v Lysé n. L., Okrsek 84, kde Václav Fišer postavil patrový dům (obr. 2).“*³ Na obrázku 1 vidíme fotografii celé rodiny.

Od pana Jiřího a jeho sestry Marcely se dále dovídáme, že jejich tatínek Karel, bratr Františka Fišera, byl aktivní Sokol a celoživotní zapálený sportovec. Všichni

¹FIŠER, František. *Popsání rodu Fišerova v Lysé nad Labem*. Ručně psaný dokument, Lysá nad Labem, 1943, s. 1.

²FIŠER, Jiří (*1. 5. 1947). *Z rozhovoru*, 1. 2. 2018.

³Tamtéž.

Obr. 1: Rodina Fišerova – maminka Anna, František, Karel, Lidmila a tatínek Václav; foto je asi z roku 1929

tří sourozenci trávili hodně času venku „na ulici“, protože rodiče měli stále hodně práce.⁴ O dětství těchto tří vypovídá životopis, který napsal Karel Fišer v roce 2012.

Obr. 2: Rodný dům v Lysé nad Labem v roce 1940

„Byl jsem dítě ulice. Rodiče na mne moc času neměli – maminka byla od rána v obchodě a táta byl, jako vyučený zámečnický výborným řemeslníkem a jak se to tenkrát nosilo, výchova dítěte byla pod jeho chlapskou úroveň. Pro maminku bylo úlevou, když mě neviděla. Tak jsem šel do školy o rok dříve a první skautský tábor na Loučeni jsem prožil ještě před tím, než jsem školu začal. Skauting byl dobrý, ale na neodborné otužování jsem málem skončil v devíti letech na zánět středního ucha. Tenkrát mě v poslední chvíli zachránila operace. Moji dva

⁴KNEJPOVÁ, Marcela (*27. 3. 1950) a FIŠER, Jiří (*1. 5. 1947). *Z Rozhovor*, 28. 1. 2018.

*sourozenci – sestra Lidmila a bratr František vyrůstali v podobném prostředí, ale každý z nás byl povahově svůj.*⁵

1.3 Deník

Většinu podrobnějších vzpomínek na dětství a mládí Františka Fišera čerpáme z jeho osobního deníku, který si průběžně vedl. Podle dat zápisů je patrné, že vzpomínky z dětství psal zpětně až do roku 1944, kdy si deník pořídil. Zápisy vypovídají o vrozené pečlivosti, smyslu pro detail a zálibě v literární tvorbě.

Chronologicky popisuje svá dětská, školní i studentská léta. Samostatně zaznamenal své vzpomínky na ranou náboženskou výchovu a též pěkně popsal četné výlety s přáteli v době dospívání. Zápisy z pozdějších let jsou spíše bodové a shrnují jen důležité události až do roku 1972. Záznamy z posledního desetiletí života v deníku chybí.

1.4 Nemoce a úrazy

Deník začíná popisem svého zdravotního stavu. Už před nástupem do školy ho trápily migrény. Podle svědectví kamarádů ho potom zlobily celý život. Jako malý utrpěl několik zlomenin a jiných menších úrazů.

„Spalničky asi ve 3 letech. Asi v 5 letech pádem z auta jsem si rozbil bradu – dvě sponky. Už před obecnou migréna a až doposud mne trápí (1946). Uklouznutím žebříku jsem si v posteli 1939 (asi – pozn. autora) rozštěpil kost v levém lokti: dr. Kraus to dal do sádry. V kvartě jsem si při hře zlomil v zápěstí – tuším – pravou ruku: též v sádře. Ve třetí obecné mi kluk Lamátů vyrazil – vlastně přerazil zub přední dole tím, že mi hodil na bradu řípou, od těch dob nosím zlatou korunku (1946) od zubaře Náhunka. V červnu 1948 p. Zádorožný – Nymburk mi korunku sundal a nasadil zlatou plombu.“⁶

⁵FIŠER, Karel. *Vlastní životopis*. Ručně psaný dokument, Lysá nad Labem, 2012, s. 1.

⁶FIŠER, František. *Deník*. Ručně psaná kniha, 1944–1972.

Další odstavec popisuje příčiny jeho potíží při studiu na salesiánském internátním ústavu v moravském Fryštáku. Právě popisovaná nemoc zásadně ovlivnila jeho další cestu, jak se dočteme v části o jeho studiích. „*V říjnu 1942: celková vysláblost. Zánět nervů v zádech a katar plicních hrotů. V únoru 1943 opět špatný stav, dr. Voves má obavu před rychlými souchotinami. Užívám vápno a jiné, jezdím po doktorech už od půli 44. roku (potom jeden rok se jen ulejuvám, abych nemusel do Reichu).*“⁷

Už od dětství špatně viděl. Zrak se mu postupně zhoršil až na 4,5 dioptrie. Silné brýle pak nosil celý život. Další odstavce se ještě zmiňují o bolácích na nohách v dětství a slabém krevním tlaku. „*Brejle nosím snad již od první měšťanky. Dr. Tichý mi předepsal -1 D (asi – pozn. autora) a od té doby ... jsem dostával brýle stále silnější, až konečně 18. 4. 1944 jsem u dr. Herolda dostal brýle 4,5 D. Od té doby se mi zrak poněkud ustálil, 10. X. 1945 jsem byl u dr. Herolda zas, řekl mi, že už se to prý nehorší a horšit nebude. Levé oko mám o trochu slabší.*

Ve 4. obecné jsem měl na nohou boláky, takže jsem nechodil jistý čas do školy. Vředy jsem měl za celé živobytí (1946) asi jen čtyři. 1946 jsem byl u nymburského primáře Tomana, měřil mi krevní tlak – mám prý jen 80 jako kojeneček. Odtud prý pocházejí moje malátnost a snad i migréna. Proto mám hodně tělocvikovat.“⁸

Zdravotní potíže byly těžkou a zároveň významnou stránkou jeho života. Jak následně uvidíme, nejednou určily jeho další směřování a není vyloučeno, že mu jeho špatný zdravotní stav paradoxně zachránil život. Kamarád Ivan Hronek vzpomíná, že zejména bolestmi hlavy trpěl téměř nepřetržitě. Ve chvílích silnějších bolestí si stahoval hlavu šátkem a chodil si na chvíli lehnout. Jinak ale svoje zdravotní problémy trpělivě nesl jako celoživotní kříž a jim navzdory usilovně pracoval na několika frontách.⁹

⁷Tamtéž.

⁸Tamtéž.

⁹HRONEK, Ivan (*5. 8. 1956). *Z rozhovoru*, 10. 1. 2018.

1.5 Obecná škola

Ve třicátých letech chodil do obecné školy. Míval dobrý prospěch, s trojkami se bál chodit domů. Vyučování probíhalo v různých městských postorách, každý rok jinde. Vzpomíná i na vyučující slečnu učitelku a oblíbeného pana učitele.

„Do školy jsem začal chodit 1. 9. 1932. V první a druhé třídě jsme měli sl. Pithartovou, nyní provdanou za učitele Sandhola. První třída byla v přízemí na evangelické faře, druhá ve škole na náměstí v přízemí. Ve třetí obecné (třída v radnici), ve čtvrté (druhé poschodí staré školy) i v páté (přízemí nové školy Na Písku) nás učil celkem oblíbený Václav Tumpach. Známký jsem dostával dobré, byl jsem z prvních žáků. Ve čtvrté (po nemoci) jsem se bál jít domů se třemi trojkami.“¹⁰

Tehdy jako kluk byl minimálně jednou na skautském táboře. Podle životopisu bratra Karla šlo asi o tábor v Loučeni (okres Nymburk). Zkušenosti ze skautingu se mu budou v budoucnu velice hodit při navazování vztahů s trampy a také na tato období později vzpomíná. Mimo jiné se zde utvářel a rozvíjel jeho hluboký vztah k přírodě a k vlasti, kterým byl prodchnut celý jeho život.

„O prázdninách mezi 1. a 2. obecnou (1933) jsem byl 14 dní na skautském táboře, o prázdninách po 2. třídě jsem již byl ‚na handlu‘ v ‚Němcích‘ totiž v Dubnici pod Ralskem u Glanců. Jezdil jsem tam pak patery prázdniny za sebou, naposledy v 1938, než nám vzali pohraničí. 1939 jsem byl opět týden v Loučeni.“¹¹

Pan Jiří vysvětluje, co byly tzv. „handly v Němcích“: *„Děti z česky mluvících rodin například prožily měsíc s dětmi v německy mluvících rodinách a druhý měsíc se děti přestěhovaly do Čech. Kromě toho, že prožily zajímavé prázdniny, naučily se i druhý jazyk. Vím například, že Fritz Zenker byl v Čechách dokonce celý rok a chodil zde do školy, mojí babičce říkal ‚maminko‘.“¹²*

Zvláštní zápisek je věnován vyuce náboženství. Je zde uveden seznam katechetů, kteří se ve vyučování během let střídali včetně P. Hruškovského, kterému

¹⁰Tamtéž, s. 21.

¹¹Tamtéž, s. 21.

¹²FIŠER, Jiří (*1. 5. 1947). *Z rozhovoru*, 20. 3. 2018.

František vděčí za svá pozdější studia v moravském Fryštáku. „*Náboženství nás v 1. a 2. obecné učil pan děkan (tj. P. Kopal), ve 3. a 4. regens chori Pruner, pak kaplan (P. Bohumil Juroška). Po událostech z 38. roku uprchlý kněz z pohraničí (P. Pilz.), ten uměl málo česky. Pak jsme až do III. měšťanky měli nového zde. katechetu (P. Bohuslava Hrukšovského), jenž mě dostal k salesiánům.*“¹³

Docházku do obecné školy zakončil nezdařilým pokusem o nástup na gymnázium v Bubenči. On i rodiče totiž u něho během školních let začali tušit duchovní povolání, jak uvidíme v následující podkapitole. „*Po obecné mě chtěli naši dát do arcibiskupského gymnasia v Bubenči. Pan kanovník Málek mi napsal doporučení, ale při zkouškách jsem stejně praskl (tréma).*“¹⁴

1.6 Počátky duchovního života

Ve svém deníku popisuje mimo jiné začátky svého náboženského života. Celou tuto pasáž nadepsal „Jak to, že jsem se dal na dráhu kněžskou?“. V deníku se tato pasáž nachází samostatně až po zápisech k jednotlivým letům, protože ji asi psal později. My ji ale zařadíme sem, protože z časového hlediska se kryje s obdobím obecné školy a částečně i předškolním věkem.

Obr. 3: Jako malý s tetou Cerhovou, 1928

Velký vliv zde přisuzuje svojí staré pratetě, která ho snad jako první do duchovních věcí uváděla. Je tu ale především krásné vyznání víry v to, že ho po životní cestě vede Bůh a naplňuje s ním svůj plán. Postupně zde líčí první dojmy z častých návštěv kostela a zájem o jeho vnitřní vybavení, které ho fascinovalo svou velikostí tajuplností.

„*Pokládám to za dílo Boží, protože sám za to příliš nemohu. Začalo to asi*

¹³FIŠER, František. *Deník*, s. 21.

¹⁴Tamtéž, s. 22.

tím, že se se mnou, kdoví, asi od čtyř let, obírala stará teta Cerhová (obr. 3). Učila mne modlit se a nábožně zpívat; maminka říká, že jsem zpíval ‚Máti Páně pšesvatá‘. Trochu se na to ještě pamatuji. Snad právě tento vliv osmdesátileté tatínkovy tety způsobil, že jsem byl i napotom nakloněn ke všemu náboženskému.

Každou neděli, již od předškolních let, jsem téměř bez vynechání chodil ‚na velkou‘,¹⁵ a pokud se pamatuji, choval jsem se tam, u mřížek, oproti svým kamarádům velmi slušně. Náš kostel měl pro mne vždy velkou přitažlivost a obdivoval jsem anděly, siláky, kteří nesou velký oltář (viz obr. 4). Zdál se mi tehdy velmi masivní a těžký, takže jsem si myslíval, že by to s té výše snadno mohlo sletět dolů. A jak to tam vůbec drží?

Vábil mne též ‚čokoládový‘ Špork (viz obr. 5) a cínová křtitelnice bohatého tvaru, na níž pod velkým překrásným krucifixem jsem někdy stával a meditoval nad divně kovanými plamennými meči mřížky postranního oltáře.

Obr. 4: Oltář kostela v Lysé nad Labem 28. 1. 2018

A sakristie, sídlo vyvolených, kde vždy tajemně zmizel kostelník Votava se zhášákem nebo pan děkan se dvěma ministranty, působila na mne téměř mysticky. Když jsem tam spřátelivše s Votavou a s ministranty (Jirka Minzbergrů a Karel Pánků) začal docházet, tajil se mi dech, pod tím klenutým stropem mezi nábytkem nasyceným vůní starého kadidla. Mezi tajemnými dubovými almarami a kredencemi, krucifixy a obrazy ve zlatých rámech, na bílých dlaždicích s černým křížovým vzorkem, v prostoru osvětleném dvěma barokně zamřížovanými okny v hlubokých zdech, připadal jsem si nejméně jako v nebeské předsíni.¹⁶

Zmiňuje se o své činnosti kostelního zpěváka a vztahu k hudbě. I když měl

¹⁵Myšleno hlavní nedělní mši. Mši bývalo v neděli několik, jak dosvědčuje pan Jiří Fišer.

¹⁶FIŠER, František. *Deník*, tato část deníku i řada dalších neobsahují čísla stránek.

respekt z pana regens chori Prunera, do chrámového sboru docházel a zpíval. V jiných zápiscích vzpomíná, že písně provázely i jeho časté výlety do přírody. Sám trochu hrál na kytaru a uměl ji využít i jako pomůcku při svých pozdějších překladech žalmů.

„Asi od čtvrté třídy jsem chodíval ,na kchór‘. Velmi skromně jsem si tam vedl, snad z obavy, aby mne stále nabručený Pruner nenapomenul. Byl jsem totiž ostýchavý, z toho důvodu jsem se též asi nestal ministrantem, ani později, když jsem chodil ,na táčky‘ do sakristie. Zpíval jsem rád doma i v kostele, většinu písní jsem znal od maminky, zvláště ty mariánské.“¹⁷

Vzpomíná, že v tomto věku si také rád hrál „na kostel“ a to, i když se to mamince někdy nelíbilo. Upřímně přiznává prostotu a povrchnost svých náboženských zálib té doby. Jak píše ve svých pamětech jeden z jeho přátel Jan Smetana, vyuka náboženství formou memorování formulí z katechismu malého zvědavého kluka příliš nenadchla.¹⁸

„Stavěl jsem si ze škatulí všelijaké oltáře, liboval jsem si ve svíčkách a lampičkách, čemuž zase neholdovala maminka – končilo to někdy rámusem. U prvního svatého přijímání jsem byl ve čtvrté třídě. Pak jsem chodil vždy ,se školou‘ – ba asi dvakrát (to bylo už snad na měšťance) jsem byl i sám navíc. Vlastní náboženské problémy mne nijak tak moc nesoužily – ulpěl jsem čistě na povrchu. Vždyť se také po této stránce o mne nikdo nestaral!“¹⁹

Co kupodivu malého chlapce dokázalo upoutat byly události liturgického roku. Vyjmenovává zde dlouhou řadu církevních svátků, které podle všeho intenzivně prožíval a, ve kterých nacházel radost. *„Těšil jsem se na atrakce církevního roku: roráty, půlnoční, Hromnice, Blažejské požehnání, popelec, pobožnosti v postnících pátcích, kočičky, Svatý týden, Boží hrob, Vzkříšení, Boží tělo, křížové procesí, májové pobožnosti, procesí ke sv. Jánů, Dušičky, poutě do Boleslavi a na Sv. Horu*

¹⁷Tamtéž.

¹⁸FÍŠER, František. *Karlštejn: vzájemné vztahy tří karlštejnských kaplí*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996, s. 361.

¹⁹FÍŠER, František. *Deník*.

– to vše ve mně živilo jakousi religiozní citovost a citlivost – a vůbec, vyhovovalo to mé romantické povaze milující pohádky, pověsti a hrady.²⁰

Dále zde vidíme první známku vášně pro historickou architekturu, která ho rovněž provázela celý život. Miloval hrady, zvláště Bezděz a Karlštejn a mimo to také církevní stavby. „Jiným mocným magnetem, jenž mne přitahoval k domu božímu, byly kostelní věže, pudy a zvony – pro mne dosud nepozbyly půvabu. Naše vysoká věž mne vábila odjakživa. Sníval jsem o jejich tajemstvích a hořel jsem touhou dostat se tam, vyšplhat se ‚do sloupků‘ zdálo se mi událostí zaznamenaní hodnou. Asi ve čtvrté obecné – bylo to na Boží Hod vánoční – jsem ukručel tatínka (sám jsem se na Votavu neodvážil), aby tam se mnou vylezl, dopadlo to pro mne velmi dobrodružně. Nahoře jsem se sotva rozhlédl a hned zas dolů – a tam jsme zjistili, že kostelník zatím zamknul.“²¹

Obr. 5: Epitaf hraběte Šporka na boční stěně kostela v Lysé 28. 1. 2018

Podle několika zmínek měl od mala plachou a ostýchavou povahu. Touha a zvědavost byly ale silnější než stydlivost a dokonce i než strach před okupující mocí. Postupně se tedy osmělil a aktivně se zapojil do činností pro farnost jako kostelník i ministrant (obr. 6). Obě služby potom vykonával s velkým nasazením.

„O prázdninách v Němcích jsem se naučil zvonit – často jsem zcela sám zastal tamního kostelníka, doma však trvalo dlouho, než jsem zdomácněl na věži a v sakristii. V neděli po velké jsem okukoval Votavu, jak dole u dveří tahal za řemen semišák při Anděl Páně. Jednou jsem se konečně odvážil (bylo to v zimě, už potmě a bál jsem se přitom německých vojáků, protože jsme tehdy měli zakázáno běhat večer venku) počkat si u staré školy, proti zamčeným dvířkům v kostelní zdi na

²⁰Tamtéž.

²¹Tamtéž.

„pana Votavu“ a s tlukoucím srdcem jsem ho doprovázel. Od té doby jsem se snažil nevynechat žádné zvonění, zvláště v sobotu večer, kdy se zvonilo z púli věže všemi. Krátce nato – vím, že to bylo na ‚Vše svaté‘, jsem se sčuchl s ministranty (Jar. Minčberger, Karel Pánků, Honza Svobodů, Bobík) a pak jsem byl už v sakristii pečený vařený. O příštích velikonocích mne docela d. P. Juraška poctil funkcí při svěcení paškálu.“²²

Závěrem tohoto zápisu je zde ještě jednou a podrobněji popsán pokus o studia na arcibiskupském gymnáziu v Praze Bubenči. Lze ho chápat jako jeden z řady marných pokusů o přímou cestu ke kněžství. Latinské ‚Bohudíky‘, připojené na konci, svědčí o Františkově víře a vidění smyslu i v mnoha jeho životních neúspěších.

„Asi tři léta nazpět, když jsem měl už tedy takové farářské sklony (od předškolních let mi říkali, že budu panem páterem) a dobrý prospěch ve škole, rozhodli se naši, že mě dají ‚študovat‘ do arcibiskupského gymnasia v Bubenči.

Vždyť až kluk vyštuduje, může jít na co se mu bude chtít, vždyť nemusí být knězem. Mně se však farářské řemeslo ve skrytu duše zamlouvalo. Jednou v neděli tedy naložil tatínek mne, maminku a starou paní Černohorskou do nákladáku a jeli jsme do St. Boleslavi, aby nám dal kanovník Málek doporučení do gymnasia. Nebylo to stejně nic platné. Nevím, byl-li jsem tak tvrdý anebo měl-li jsem takovou trému (asi obojí), ale při přijímací zkoušce jsem nevěděl, kolik je 7×2 . Proletěl jsem. Deo Gratias.“²³

Obr. 6: Na Boží tělo, jako ministrant vpravo nahoře, 1948

²²Tamtéž, s. 32.

²³Tamtéž.

1.7 Na měšťance

Pozoruhodná a vtipná je poznámka k jeho studiu na měšťanské škole (obr. 7). Tu navštěvoval tři roky od podzima 1937 do léta 1940. Za svou prostořekost jednou obdržel dvojku z chování. Zde je v kontrastu s jeho stydlivostí vidět, že jak je někdy patrné i z jeho pozdější korespondence, pro silnější slovo neměl daleko.

„Na nové škole (Na Písku) nás po všecha tři léta učila (tj. jako třídní) sl. Růžena Vávrovská. Už ve II. ročníku jsem dostal dvojku z mravů, poněvadž jsem venku mezi kluky povídal, že ‚ta učitelka je blbá‘ a zaslechl to mimojdoucí učitel. O prázdninách 1939 jsem měl jet na Loučeň na tábor, ale nesměl jsem, protože jsem měl čtyřku z měřičství.“²⁴

Z deníku není jasné, jestli tedy v roce 1939 na táboře v Loučeni byl nebo ne. Zápisek uvedený na straně 15 by tomu nasvědčoval, zde však píše, že kvůli špatné známce jet nemohl. S podzimem 1940 začala jeho léta studijní. Čas, kdy měl mladý čtrnáctiletý kluk s chatrným zdravím ale zbožnou duší opustit rodný dům a podívat se do světa, a to v krutých letech okupace.

Obr. 7: Ve třetí třídě měšťanky 1940, František je pátý zleva v horní řadě, vpravo stojí učitelka Vávrovská

²⁴Tamtéž.

2. Studia

2.1 Salesiáni

„Řízením P. B. Hruškovského se to rozhodlo. 1. 5. 1940 jsem s ním jel do Fryštáku dělat zkoušky, které jsem jeho vlivem skutečně udělal. Přijali mě do tercié (obr. 10). Naším třídním byl P. Bartek (Nivnice). Rád jsem měl p. ředitele Václava Mrtvého. Zde jsem si ujasnil myšlenku, která ve mně dřímala od mala: budu knězem.“²⁵

Obr. 8: P. Václav Mrtvý, salesián, tehdejší ředitel Fryštáckého ústavu

Na místě je otázka, proč měl jít na školu tak daleko z domova. Fryšták je od Lysé vzdálen přes 300 km. K tomu se v deníku nijak nevyjadřuje. Z předešlé kapitoly je ale patrné, že rodiče děti doma moc nadrželi, naopak jejich nepřítomnost spíš vítali. Svědčí o tom letní tábory, „handly v Němcích“ i hlídání starou tetou.

Na osobnosti zde měl štěstí. Zmíněný Václav Mrtvý (obr. 8) byl jedním z prvních českých salesiánů. Po zatčení P. Aloise Zmrzlíka v červenci 1949 nastoupil otec Mrtvý statečně na jeho místo do služeb apoštolské nunciatury v Praze jako tlumočnick. Ve vykonstruovaném procesu „Zela a spol.“ byl 2. prosince 1950 odsouzen za velezradu a špionáž k 15 letům vězení.²⁶ Fryšták bylo od roku 1927 první salesiánské dílo v Československu.²⁷ Jistě i příklad lidí formátu Václava Mrtvého utvrdila Františka v jeho rozhodnutí stát se knězem.

V dalších odstavcích je popsáno, že i když studium probíhalo v salesiánském domě ve Fryštáku, zkoušky pro úznání studia státem museli studenti absolvo-

²⁵FIŠER, František. *Deník*. Ručně psaná kniha, 1944–1972, s. 22.

²⁶VAŠKO, Václav. *Dům na skále 2: Církev bojující*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, s. 132.

²⁷HURDNÍKOVÁ, Mirjam. *Řeholní život v českých zemích*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 87.

vat v nedalekém Holešově na státním gymnáziu. V dalším zápise vzpomíná, jak intenzivně přípravy na zkoušky prožíval.

„Náš ústav neměl práva veřejnosti, proto jsme byli přihlášení na holešovském reálném gymnáziu jako privatisté. Dělal jsem tam zkoušku do kvarty a pak za kvartu, ač jsem měl hrozný strach, přece jsem je obě udělal. Z kvarty nás v Holešově přijali do kvinty pouze pět, ale nesměli jsme již býti privatisty, nýbrž denně z Fryštáku dojíždět. Byl jsem to já, Josef Vaníček, Zerzán a Škoda, kvartán Jarka Šmejkal z Prahy a pak někteří klerici. Ostatní salesiánští kvintáni se přestěhovali do Ořechova.“²⁸

Obr. 9: V kvartě ve Fryštáku 1942, sedmý student zleva v horní řadě

Ve Fryštáku tedy studoval jen dva ročníky, od podzimu 1940 do léta 1942. Z fryštácké kvarty (obr. 9) byl sice přijat do kvinty na Holešovském gymnáziu, zásadní změny, které to přineslo, měli ale pro něj vážné důsledky. Kvůli nemoci musel na delší čas domů. Zdravotní nesnáze ho ale neodradily od trvalějšího úmyslu stát se knězem a dokonce chtěl vstoupit do řádu Jana Bosca.

„Tyto denní jízdy v plném autobusu, nepravidelná životospráva, slabá strava a hlavně velký náhlý vzrůst mne vyčerpaly. V říjnu 1942 jsem onemocněl a jel jsem proto domů na zotavenou. V lednu 43 jsem se vrátil. Tehdy jsem se svěřil p. řediteli, že hodlám být salesiánem.“²⁹

²⁸Tamtéž, s. 23.

²⁹Tamtéž, s. 23.

Obr. 10: V tercii ve Fryštáku, 1941

Nemoc se ale brzy vrátila a musel znovu odjet domů a tento školní rok ve Fryštáku už nedokončil. „*Za krátko (asi. 11. února) jsem byl nucen znovu opustit ústav a zůstal jsem doma až do konce velkých prázdnin. Utrácel jsem čas s Honzou Svobodovým, loňského roku jsme byli spolu ‚kolmo‘ v Českém ráji, na Mělníce a Řípu a vlakem na Sv. Hoře a Točnicku.*“³⁰

Zmiňuje se zde o svých oblíbených prázdninových výletech, které v deníku popisuje samostatně. Nadpis z této doby zní „Prázdniny 1942: Toulky po vlastech českých s Honzou Svobodou“. Číslování stran zde opět chybí. Vedl si bodové ale celkem podrobné poznámky o navštívených místech. Cestovali vlakem a na kole po řadě českých obcí, ale hlavně hradů, mimo Točnicku uvádí Žebrák, Zvířetice, Valečov, Kost, Humprecht, Hrubou Skálu a Trosky. Heslovitě si poznamenává humorné historky o píchlé duši, sezení v borůvkách, lezení přes hradní zeď i smutný pohled na zabraný Ještěd.

Čtení navozuje idylickou atmosféru studentských prázdnin plných hezkých zážitků. Energie mladého člověka toužícího po šťastném životě je zde cítit silněji než smutná zkušenost života v protektorátu. „*Po prázdninách asi 27. 8. 1943 jsem jel zase do Fryštáku opakovat kvintu. To už jsme ale do Holešova nejezdili. Začátkem října však byl fryštácký ústav zabrán pro německou mládež. Proto salesiáni sehnali dům ve Dvorku u Přibyslavi. Tam se nás asi 35 chlapců z kvarty a kvinty přestěhovalo. Ředitelem byl P. O. Med.*“³¹

O tomto období později sepsal P. Oldřich Med (obr. 11) paměti s názvem „Pod modrým nebem – Kronika první české salesiánské kolonie v Přibyslavi–Dvorku“. Od začátku roku 1942 dostávala česká salesiánská rodina ránu za ránou. Už v únoru byl německými úřady zabrán ostravský ústav. Na podzim pak muselo z Fryštáku narukovat 23 bohoslovců z 32 a 15 studentů z 23 na nucené práce

³⁰Tamtéž, s. 23.

³¹Tamtéž, s. 23.

do Říše, v srpnu následujícího roku přišel z Kroměříže rozkaz, že se má vyklidit i fryštácký ústav pro mládež z vybombardovaného Hamburku. Vystala tedy zásadní otázka, kam se přesunout s více než stovkou hochů, kteří představovali budoucnost salesiánského díla u nás.³² Naštěstí se podařilo sehnat objekt po rozpuštění Sdružení katolické mládeže (SKM) v Příbyslavi, kam se ústav aspoň se staršími studenty mohl přestěhovat.³³

Obr. 11: Don Oldřich Med, salesián a vedoucí salesiánské kolonie ve Dvorku u Příbyslavi

Fratišek zde ale dlouho nepobyl. Navíc chybělo málo a byl odveden na „totální nasazení“ do Německa. Paradoxně ho zachránilo jeho chatrné zdraví a doktor, který posuzoval jeho zdravotní stav.

„Tu v Příbyslavi mne chtěli odvést do Reichu na práci, ale doktor u odvodu mne uznal neschopným. Byl to Čech. Ve Dvorku jsem zůstal jen do března 1944 to jsem byl opět nucen jeti domů na zdravotní dovolenou, na které jsem setrval do konce války.“³⁴

Přes prvotní nadšení postupně upustil od úmyslu stát se salesiánem. Jako důvody uvádí špatné zdraví a nedostatek pokory. Co bylo převažujícím důvodem zanedbáno není. Možná tehdy jen ještě nebyl ten správný čas.

„Když jsme se měli stěhovat z Fryštáku do Dvorku, vyzval nás Don Med, aby tam jeli jen ti, kdož chtějí být salesiány. Já jsem měl ten nejlepší úmysl, tak jsem tam jel. Když jsem pak časem seznal, že k řeholnímu životu mám málo pokory a nestálé zdraví (v tom i migrénu), rozešel jsem se s tou myšlenkou, což jsem oznámil Donu Medovi při návštěvě příbyslavského ústavu asi 10. 7. 1944.“³⁵ Tak František Fišer v létě 1944 odešel ze salesiánské komunity na východní Mora-

³²MED, Oldřich. *Pod modrým nebem – Kronika První české salesiánské kolonie v Příbyslavi–Dvorku.*, Samizdat, 1990, s. 1.

³³Tamtéž, s. 3.

³⁴FIŠER, František. *Deník*, s. 24.

³⁵Tamtéž, s. 24.

vě zpět do Lysé. Neměl dokončenou střední školu a před sebou měl nejasnou budoucnost.

2.2 Gymnázium v Nymburce

Po návratu ze Dvorku se usadil doma. Protože ho marodění vlastně tak trochu chránilo před odvedením do Říše, rozhodl se v tomto stavu zůstat dokud válka neskončí. Znovu se zde zmiňuje o své touze být knězem. Rozchod se salesiány tedy neznamenal rozchod s duchovním povoláním.

„Po prázdninách jsem nešel ani nikam do školy. Jsem jaksi na ‚zdravotní dovolené‘ doma a mám jakous takous naději, že mne aspoň neodvedou do Reichu. Hodlám takto vyčkat do konce války a pak pokračovat ve studiích na některém pražském gymplu. Mám zatím vysvědčení pouze z kvarty. Po maturě míním vstoupit do semináře.“³⁶

Konečně přišel rok 1945 a s ním konec války. František zde krátce ale působivě zaznamenal své prožitky z té doby. Teď konečně může dokončit svá studia a jít dál. Další zápisek mimo jiné svědčí o tom, že dal na rady starších, když byl před důležitým rozhodnutím. Dále píše o zahájení svého studia na gymnáziu v Nymburku a jeho vcelku klidném průběhu.

„Překulil se Nový rok a já se pořád ulejuvám očekávaje konec války. V dubnu to začíná povážlivě praskat. Síréný často vřeští, díváme se na spojenecká letadla, třpytící se v jarním slunci. Vše je v horečce. Smrt Hitlera – Pražské povstání – dny zoufalé nejistoty – příchod prvních Rusů – ti druzí už nestáli za nic. Pozvolné uklidnění. Jsem před problémem: kde pokračovat ve studiích? Chci do Prahy, ale na radu P. O. Hodače udělám přijímací zkoušky do sexty v Nymburce, kdež jsem pak už zůstal. Tedy počátkem září jsem udělal ty zkoušky dle výroku dr. Bařky výborně – a jezdím vlakem každý den do školy. Učení mně jakž takž jde. Na podzim jsem chodil do tanečních hodin a naučil jsem se tancovat.“³⁷

³⁶Tamtéž, s. 25.

³⁷Tamtéž, s. 25.

Z této doby, léta 1945, je opět v deníku zaznamenán prázdninový výlet, tentokrát na Moravu. Trval asi deset dní v půli července a navštívil při něm hodně míst spjatých s jeho předchozím studiem u salesiánů – Dvorek, Fryšták, Nivnice. Nezapomíná na svou lásku k hradům a navštěvuje Pernštejn. Vzpomíná na krajinu poznamenanou koncem války: „*Všude dřevěné mosty a jiné stopy fronty: otřískané baráky, vraky tanků a aut.*“. Přespí mimo jiné v salesiánské oratoři v Brně Žabovřeskách. Z Bučovic do Uherské Hradiště se svezl s dvěma Rusy i s kolem na nekrytém nákladním autě. V Nivnici přespí u svého bývalého salesiánského učitele z Fryštáku pana Bartka, teď už ženatého.

Dále jede přes Uherský Brod a ve velehradském kostele jde ke zpovědi. V Orechově, kde je bývalý zámeček salesiánů, se setká s někdejšími „spolučovanci“, tedy zřejmě spolužáky z Fryštáku. Další den navštěvuje Dona Meda ve Fryštáku, odtud pokračuje přes Holešov na poutní Hostýn. V obci Dolní Bečva se zastaví u pana faráře Hruškovského, který ho kdysi „dostal k salesiánům“. ³⁸ Další vzpomínky patří výstupu na Radhošť a večernímu zastavení ve zdejší Valašské kapli. Závěrem výletu ještě zajel navštívit P. Václava Mrtvého a salesiány do Ostravy, pamatuje na jejich „pěkný moderní ústav a kolej“.

Z toho je vidět, že i přes rozchod se salesiány s nimi dál udržoval přátelské vztahy. Přesto, že měl rád společnost, nedělalo mu problém cestovat deset dní samostatně po Moravě. Nepochybně byl docela rád sám se svými myšlenkami a poznával svět kolem sebe a zejména svou vlast.

2.2.1 Kalich

K této době se váže další zajímavý zápis v deníku, který je uveden mimo běžné roční poznámky. Tehdy si totiž nechal zhotovit stříbrný kalich, který měl v úmyslu používat ve svém budoucím kněžském povolání.

„*V srpnu 1945 jsem koupil od firmy Grunfeld v Praze stříbrný kalich pro svou*

³⁸Podle webových stránek farnosti Dolní Bečva zde P. Hruškovský působil v letech 1944–1984. Viz Farnost Dolní Bečva. *Farnost Dolní Bečva – Duchovní správce a jeho předchůdci* [2018-04-19]. <<http://farnostdolnibecva.majestat.cz/menu/duchovni-spravce-a-jeho>>.

budoucí potřebu. Stál 9.087 Kč poválečných. Mimo to jsem musel dodat materiál – stříbro a 15 g zlata. Kalich je celostříbrný (ryzost 0,800). Patena váží 14 dkg, kalich 73 dkg. Dne 24. srpna jsem šel s kalichem do sakristie kostel sv. Víta, tam jej konsekroval dr. Elčkner, světící biskup pražský.³⁹

Obr. 12: Sexta v Nymburce, rok 1945–1946, František je ten úplně nejvýš

Paní Marcela vypráví, že o události slyšela od své tety Lidmily. František prý tehdy posbíral snad všechno zlato a stříbro, které bylo doma a nechal z toho udělat kalich.⁴⁰ Detailnější vzpomínky na to, jak se k tomu stavěli ostatní členové rodiny se nedochovaly.

Zmiňovaný světící biskup je Antonín Eltschkner (1880–1961), v úřadu od r. 1933⁴¹. V této funkci přečkal celou válku.⁴² Byl první kdo v nastávajících těžkých časech začal se svěřením alternativní „záložní“ hierarchie pro případ zatčení stávajících biskupů. Dne 17. září 1949 konsekroval na pražského světícího biskupa

³⁹FÍŠER, František. *Deník*, zápis z 12. 8. 1947.

⁴⁰KNEJPOVÁ, Marcela (*27. 3. 1950) a FÍŠER, Jiří (*1. 5. 1947). *Z Rozhovor*, 28. 1. 2018.

⁴¹Viz Catholic-Hierarchy. *Bishop Antonín Eltschkner* [2018-04-19]. <<http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/belts.html>>.

⁴²BALÍK, Stanislav – HANUŠ, Jiří. *Katolická církev v Československu 1945–1989*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013, s. 64.

Kajetána Matouška, faráře od sv. Vojtěcha v Praze.⁴³ Paradoxně byl také jediný z českomoravských biskupů, který zůstal v padesátých letech na svobodě,⁴⁴ takže biřmoval a světil novokněze z litoměřického semináře.⁴⁵ Další osud kalichu bude ještě zmíněn.

K následujícímu roku 1946 si zapsal jen několik poznámek. Dokončil sextu (obr. 12) a vstoupil do septimy. O svatodušních svátcích byl na cyklovýletě a navštívil Vartemberk, Ještěd a Hejnice.⁴⁶ Vartemberk je renesanční zámek ve Stráži pod Ralskem, tedy v místě, kde bude František později na čas bydlet. Zámek roku 1987 vyhořel, takže ho stihl navštívit ještě před požárem.⁴⁷ Hejnice jsou město ve Frýdlantském výběžku a známé poutní místo severních Čech.⁴⁸

Ze zápisků roku 1947 (obr. 13) se dovídáme o lyžařském pobytu v Peci pod Sněžkou se školou koncem února. Též si poznamenává narození svého synovce Jiřího Fišera (1. 5.), kterému byl 11. 5. v Nymburku za kmotra.⁴⁹ Pan Jiří ve svém dílku „Moje vzpomínky na Fandu Fišera“ zaznamenal, že tehdy ke křtinám dostal od svého strýčka Nový zákon.⁵⁰

V květnu „o sv. Duchu“ byl v Litoměřicích na pracovním sjezdu kat. mládeže. Vedl ho P. Habáň. Zúčastnil se přednášky Alberta Vysko-

Obr. 13: V roce 1947

⁴³Tamtéž, s. 68.

⁴⁴Tamtéž, s. 82.

⁴⁵Tamtéž, s. 89.

⁴⁶FIŠER, František. *Deník*, zápis z 27. 12. 1946.

⁴⁷Viz Památkový katalog. *Zámek Vartemberk* [2018-04-19]. <<http://pamatkovykatalog.cz?element=16248276&action=element&presenter=ElementsResults>>.

⁴⁸Viz Wikipedia. *Hejnice* [2018-04-19]. <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Hejnice>>.

⁴⁹FIŠER, František. *Deník*, zápis z 12. 8. 1947.

⁵⁰FIŠER, Jiří. *Moje vzpomínky na Fandu Fišera*. Nevydaný dokument, Lysá nad Labem, 2017, s. 1.

čila o Máchovi. „Viděl jsem též překrásný kancionál – „Litoměřický“.“, poznamenal si.⁵¹

Po válce byly obnoveny nacisty uzavřené církevní školy, katolický tisk a katolické spolky. Mezi nimi také Sdružení katolické mládeže (SKM), které patrně tento sjezd pořádalo. Na podobných akcích měli mladí lidé možnost setkání s významnými osobnostmi a účastnili se jejich přednášek. Mimo jmenovaného dominikánského spisovatele Metoděje Habáně měli na mladé vliv také např. Silvestr Braitó, Reginald Dacík, Dominik Pecka nebo vedoucí SKM jezuita František Mikulášek. Ti a další hned po válce usilovně pracovali na náboženské obnově země.⁵² Jak tyto charismatické osoby dokázaly oslovit mladého člověka, popisuje ve svých pamětech z vlastních zkušeností i jezuita Jan Rybář: „Však svatost se projevuje i v osobitosti. Sršelo z nich zaujetí pro věc Boží.“⁵³

Zmíněný P. Metoděj Habáň (1899–1984) byl náš významný dominikán – teolog, filozof, psycholog a publicista. Od roku 1928 byl profesorem na řádovém učilišti v Olomouci a od roku 1945 profesorem a děkanem litoměřického biskupského semináře. Byl také šéfredaktorem časopisu „Filosofická revue“.⁵⁴ Už v září 1948 byl zatčen a odsouzen na 2 roky v souvislosti s pastýřskými listy episkopátu.⁵⁵

O letních prázdninách opět podnikl řadu výletů. Poznamenal si pět vícedenních výletů v červnu a červenci. První byl na kole s kamarády. Nejdřív jeli vlakem do Litoměřic, pokračovali „kolmo“ přes Terezín, Ústí, Děčín a navštívili Pravčickou bránu. Jednou ze zastávek byl také Jiřetín pod Jedlovou, kde se později František usadí. Během výletu přespávali u známých nebo v hostincích. Vzpomí-

⁵¹FÍŠER, František. *Deník*.

⁵²Viz VAŠKO, Václav. *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce. I*. Praha: Zvon 1990, s. 40.

⁵³RYBÁŘ, Jan – BERÁNEK, Josef. *Deník venkovského faráře*. Praha: Vyšehrad, 2016, s. 27.

⁵⁴HANUŠ, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s antologií textů*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005, s. 45.

⁵⁵ČERNUŠÁK, Tomáš – PROKOP, Augustin – NĚMEC, Damián. *Historie dominikánů v českých zemích*. Praha: Krystal OP, 2001, s. 173.

ná na návštěvu dominikánů v Jablonném, jeden z bratrů je provedl po zdejších katakombách.⁵⁶

Další cyklovýlet podnikl v červenci, podle zápisu sám. Navštívil při něm řadu míst jižně od Prahy, např. Zbraslav, štěchovickou přehradu, Tetín a Sv. Jana pod Skalou. Jednou přespal v konviktu u řádových sester v Příbrami. Výlet završil návštěvou milovaného Karlštejna, vzpomíná na návštěvu kaplí sv. Kateřiny a sv. Kříže: „*Jak rád bych se tu zdržel o samotě!*“

Bez dalších poznámek je uvedena účast na exerciciích 1. – 11. srpna na sv. Kopečku.⁵⁷ Ty měly pro něj klíčový význam. Jan Smetana totiž vzpomíná, že právě na základě duchovních cvičení absolvovaných v septimě se rozhodl pro vstup do dominikánského řádu.⁵⁸ Ke studiu na nymburském gymnáziu už se pak v deníku váže jen stručná poznámka o maturitě, kterou úspěšně složil 1. června 1948.⁵⁹

Od pana Jiřího máme ještě informaci, že František na gymnáziu kamarádil s Jarmilou Příkrylovou z Milovic, chodila do sousední třídy. Její tatínek generál Příkryl byl držitel mnoha československých a sovětských vyznamenání. Za komunismu byl potom několik let vězněn.⁶⁰

Ukončením studia na gymnáziu v Nymburce skončila další významná životní etapa. O své budoucnosti měl docela jasnou představu. V souladu se svým dlouholetým přáním směřoval k duchovnímu povolání. A protože ho oslovovala dominikánská spiritualita, hodlal vstoupit do tohoto řádu.

⁵⁶FIŠER, František. *Deník*.

⁵⁷Tamtéž.

⁵⁸FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 362.

⁵⁹FIŠER, František. *Deník*.

⁶⁰FIŠER, Jiří (*1. 5. 1947). *Z rozhovoru*, 28. 1. 2018.

3. Povolání

3.1 Poslední prázdniny

Složením maturity v červnu 1948 vstoupil do posledních prázdnin svého života. V deníku si z tohoto léta poznamenal kurz pro vedoucí letních táborů ve Starém Městě pod Sněžníkem. Již tehdy zřejmě pomýšlel na práci s mladeží. V červenci složil řidičskou zkoušku a byl na ministrantském letním táboře na faře ve Stráži pod Ralskem. Opět podnikl nejméně dva výlety. Koncem srpna šel sám pěšky z Mladé Boleslavi do Benátek nad Jizerou, tam navštívil zdejší hrad Dražice. Tehdy se marně snažil o autostop, který při svých cestách využíval. Do Benátek proto dorazil až v noci.

Počátkem září vyrazil do Krkonoš se třemi kamarádkami. Jmenuje Zdeňku Pošvovou, Marii Bártů a Jarmilu Příkrylovou. Zapsal si humorné historky, jak sbírali a jedli rozbité melouny na nákladovém nádraží v Jilemnici, v autobuse zpívali veselé písně („Hercegovinu“ a „U lavice dítě stálo“) a túrovali po horách. Vzpomíná, jak je na horách zastihla smrt prezidenta Beneše: *„Když vycházíme z lesa ke skupině bud u Pražské, zarazily nás vlajky na půl žerdi. Je sobota odpoledne 4. IX. 1948. Hned jsme se domysleli, že zemřel prezident Beneš. Nálada klesla.“* Z výletu si opět udělal poměrně obsáhlý zápis pro oživení vzpomínek v budoucnu.⁶¹ Na pohřbu Edvarda Beneše byl 8. září na kole a pak pokračoval na Svatou Horu. Přespal v Dobříši.⁶²

K této době se také váže další osud jeho kalichu. *„Před odchodem do kláštera jsem se rozhodl darovat jej našemu kostelu, aby na mne zbyla nějaká památka. Dal jsem na obvod jeho nohy vyryt slova ‚Lysskému kostelu věnuje rodák František Fišer a jeho rodiče léta Páně 1948‘. Mělo to být vyryto zespod, ciselér to udělal z vrchu – nevhodné.“*⁶³ Kalich se nám bohužel nepodařilo vypátrat. V Lyském

⁶¹FIŠER, František. *Deník*.

⁶²Tamtéž.

⁶³FIŠER, František. *Deník*.

kostele je nyní kalich darovaný manžely Pavlem a Marií Šulcovými z Jiřic. Popisovaný kalich tedy zmizel neznámo kam.

3.2 Noviciát

V pondělí 19. září po lyském posvícení odjel do dominikánského noviciátu v Olomouci. Řeholní oděv prvně oblékl 28. září. Byl z něj dominikánský novic. Následující zápisky v deníku jsou pozoruhodně krátké. Koncem dubna a začátkem května roku 1949 byl tři dny doma, protože tatínek měl jít na operaci. V Lysé bylo právě biřmování, poznamenává si. V srpnu byl v Praze týden na masážích, protože ho zlobily nervy. Pak byl týden s kamarády ve Stráži. Tam se vrací opět 29. září a je zde po roce noviciátu na nervové rekreaci. Z Olomouce do Stráže jezdí autostopem. Vánoce tráví „o samotě“.⁶⁴

Obr. 14: V dominikánském řeholním oděvu ve Stráži pod Ralskem, březen 1950

Podle Jana Smetany byl František u dominikánů spokojený. Cítil se tam dobře a rád vzpomínal na klášterní způsob života, kde si oblíbil zvláště chórovou modlitbu. Kvůli zdravotním problémům mu ale nebylo umožněno složit řádovou profesi a studia musel zatím přerušit. Tehdy se ve Stráži pod Ralskem usadil na opuštěné faře (obr. 14). K místu měl vztah ze svých výletů a prázdninových táborů. Samotářským životem zde ale začal být podezřelý jako „agent Vatikánu“, proto se v dubnu 1950 vrátil domů k rodičům.⁶⁵

Odchodem z kláštera tak nevědomky unikl plošné likvidaci mužských řeholů. Ta nastala v dubnu 1950. Při tzv. „akci K“ (kláštery) byli řeholníci z celého Československa zatčeni a převezeni do několika centralizačních klášterů, kde byli bez soudu drženi v izolaci.⁶⁶ Komunistická moc tak chtěla odstranit vliv řádů

⁶⁴Tamtéž.

⁶⁵FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 362.

⁶⁶BALÍK, Stanislav – HANUŠ, Jiří. *Katolická církev*, s. 160.

na společnost a také zabrat velké množství jejich budov (149 komplexů).⁶⁷ V celém Československu tehdy bylo ve dvou vlnách zatčeno 2420 řeholníků.⁶⁸ Později proběhla podobná likvidace ženských řeholí („akce Ř“), i když ne v tak náhlé podobě. Na jejich práci bylo totiž existenčně závislý tehdejší zdravotní a sociální systém.⁶⁹ Olomoucký klášter s noviciátem byl zabrán v druhé vlně, která proběhla v noci 27. dubna. Většina dominikánů (asi 70) byla internována v severočeském Broumově.⁷⁰

3.3 Jedlová

Podle deníku se přestěhoval zpět do Lysé na Květnou neděli. Následně nachází bývalou hájovnu v Jiřetíně pod Jedlovou a v červenci na nedalekém Tolštejně spoluorganizuje tábor lyské charity. V říjnu (o Růžencové neděli) nastupuje na vojnu do Dobřan u Plzně, Chotěšova.⁷¹ Po přešetření zdravotního stavu byl po několika týdnech propuštěn do civilu.⁷²

Tehdy se na Jedlové usídlil trvale (obr. 15). Chalupu si zařídil a od 15. prosince zde pracoval jako lesní dělník.⁷³ Později vzpomínal, že to nebyl snadný život a často byl na pokraji zoufalství. Těžké období ale šťastně přečkal a vnitřně ho to zpevnilo. Pro sebe a přátele zde v lesním ústraní začal překládat žalmy. Jeho hájovna se stala živým místem, kam často jezdili jeho přátelé. „*Vládl tam vzorný pořádek, na staré truhlici ležela rozevřená staročeská bible ‚Melantriška‘, v malované skříni bylo vyrovnáno nádobí a na dubovém stole stál čaj připravený pro příchozí a často i mísa s vlastnoručně upečenými buchtami.*“⁷⁴

Na Františka vzpomíná i dlouholetá kamarádka Marie Rádlova (nar. 1925).

⁶⁷Tamtéž, s. 158.

⁶⁸Tamtéž, s. 161.

⁶⁹Tamtéž, s. 177.

⁷⁰ČERNUŠÁK, Tomáš – PROKOP, Augustin – NĚMEC, Damián. *Historie dominikánů*, s. 184.

⁷¹FIŠER, František. *Deník*.

⁷²FIŠER, František. *Karlštejn*, 362.

⁷³FIŠER, František. *Deník*.

⁷⁴FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 362.

„Byl výjimečný člověk. Jeho chování bylo klidné, pozorné ke každému a vždy ochotný naslouchat a eventuálně pomáhat řešit problémy. Proto se stávalo, že se na chalupě na bývalé hájence scházivali různí lidé různého chování.“⁷⁵ Na Vánoce 1950 zde byl opět sám, na půlnoční byl v Jiřetíně a Silvestr strávil s přáteli.

Obr. 15: Chalupa na Jedlové po základních úpravách

v sanatoriu v Rumburce a 15. srpna při pouti na Bezděz složil na dva roky slib čistoty. O těchto Vánocích byl v Lysé.

Rok 1951 proběhl bez výrazných změn. Vzpomíná, že mu jezdili pomáhat tatínek i další přátelé. Koncem roku se mu opět zhoršil zdravotní stav a v zimě byl tři měsíce na zdravotní dovolené. Vánoce trávil opět sám. Z následujícího roku si poznamenal pouť ke hrobu sv. Zdislavy k jejímu sedmistému jubileu. V srpnu byl čtyři týdny

3.4 Národní muzeum

Od 1. března 1953 nastoupil jako noční hlídač v Národním muzeu v Praze. Ubytován byl na Hradčanech, v ulici Úvoz čp. 8. V létě mimo výletů s kamarády asi také prožívá další návaly bolesti. „*Šílím utrpením. Zoufalství.*“ poznamenává si.⁷⁶ Díky svým výborným jazykovým znalostem je od srpna pracovníkem muzejního archivu.⁷⁷ Koncem února 1954 onemocněl tatínek. Je z toho přepadlý a tuší otcův blízký konec. Dává do sv. Víta „na mše“ za umírající, ale brzy (23. 2.) ho zastihne zpráva o otcově smrti.

⁷⁵RÁDLOVÁ, Marie. *František Fišer*. Nevydaný dokument, 2017, s. 1.

⁷⁶FIŠER, František. *Deník*, 13. 3. 1955.

⁷⁷Viz FIŠER, František. *Karlštejn*, 362.

3.5 Archiv v Litoměřicích

Od 1. dubna nastupuje do nového zaměstnání, tentokrát do Krajského archivu v Litoměřicích. Důvod náhlé změny pracovního místa uveden není. Jisté je, že z Litoměřic to měl o kus blíž na svou chalupu v Jiřetíně než z Prahy. Aby nemusel každý den dojíždět, střídá provizorní nájmy. V červnu se na pouti do Doks zamiluje do jisté Minky a prožívá „další hledání“.

V listopadu využívá čtrnáct dní zdravotní dovolené. *„Dělám si v chalupě duchovní pocvik, který mne vysvobozuje z dlouhého zajetí (od velikonoce 1953 jsem nebyl u svátostí). Modlí se za mne a slouží mnoho mší moji známí.“* V adventě byl pak ve Varnsdorfu u zpovědi a o půlnoční v Jiřetíně u sv. přijímání. Vánoce prožil v chalupě zcela sám, s poznámkou „krásné“. Na Štěpána navštívil sestry, patrně jde o řádové sestry v Jiřetíně.⁷⁸

Začátkem jara 1955 byl propuštěn.⁷⁹ Vládním nařízením č. 20 z roku 1954 přešly krajské archivy pod ministerstvo vnitra a vlivem přísnějšího kádrování přestala být práce na dosavadním místě pro praktikujícího křesťana možná. Dostal výpověď bez bližšího udání důvodu.⁸⁰

3.6 Protloukání

Stresem ze ztráty práce se zhoršil jeho nervový stav. Až do února 1956 byl pak na nemocenském pojištění. Od sv. Jakuba (25. července) do 9. srpna se léčil v ústecké nemocnici na psychiatrii, podle svých slov „bezvýsledně“. Absolvuje také vodoléčbu v Děčíně. Zároveň řeší potíže s bydlením, protože majitelé litoměřického bytu ho nutí rychle se odstěhovat. Nemá kam a jsou z toho „soudní tahanice“. Opatřuje si tedy byt ve věži v Dlouhé ulici čp. 49, kam se v listopadu stěhuje. V prosinci je opět hospitalizován v Ústí a prodělá i léčbu elektrickými

⁷⁸FIŠER, František. *Deník*.

⁷⁹Tamtéž.

⁸⁰Viz FIŠER, František. *Karlštejn*, 362.

šoky. Jen na Vánoce je puštěn domů a tráví je v Lysé, Silvestra potom na Jedlové. Pak se vrací do nemocnice.

Z té je propuštěn 24. 1. 1956. Po oslavě sv. Josefa u přátel se mu opět přitíží a zhoršený stav trvá až do července, kdy nastává zlepšení po pouti na Svatou Horu. Dělá časté vycházky, aby se zotavil. Navštíví také zříceninu hradu Helfenburk u Úštěka, který leží asi 20 km východně od Litoměřic. Shání nové zaměstnání, protože od února mu byla „zastavena nemocenská pokladna“. Nesehnal ale nic lepšího než práci na soupisu bohoslužebného náčiní v muzeích Ústeckého kraje, takže „cestoval a sepisoval a třel bídu“. Od září pracuje na reinstalaci muzea v Děčíně. Marně se snaží o místo v observatoři na Milešovce. Vánoce tráví na Jedlové a pro množství sněhu se ani nedostane na půlnoční, na Silvestra je u něj parta kamarádů.

O Hromnicích 1957 navštěvuje P. Metoděje (nejspíš dominikána Metoděje Habáně). Od 4. února nastupuje na půl úvazku do Lovosic jako správce muzea. Na jaře 12. března si kupuje motocykl Jawa 175 a hojně ho využívá (obr. 16). Za rok 1957 najezdí přes 10 000 km. Vzpomíná, jak mu motorku v Litoměřicích požehnal P. Albert. „*A to požehnání drží. Nerozbil jsem*

Obr. 16: S „kamarádkou“ Jawou

si ústa, ačkoliv mi 2 × praskl rám atd.“ O svátku narození P. Marie šel opět pěšky na Svatou Horu. Též si poznamenal muzejní schůzi na chalupě, a že se přihlásil na externí studium dějin umění. Vánoce a Silvestra prožil s přáteli na chalupě.⁸¹

3.7 Muzeum v Lovosicích

Od nového roku 1958 pracuje na plný úvazek v muzeu v Lovosicích. V srpnu u sebe hostí kamaráda Juru⁸² a projezdí s ním na motorce velký kus vlasti. Pro

⁸¹FÍŠER, František. *Deník*.

⁸²Podle pana Jiřího jde pravděpodobně o mladšího kamaráda Jiřího Součka z Lysé.

představu seznam obsahuje Kost, Hodonín, Zlín, Fryšták, Hostýn, Olomouc, Dolní Bečvu, Radhošť, Opavu, Náchod, Broumov, Trutnov a Jičín. Také si poznamenal, že před cestou byl deset dní na noční brigádě v „hedvábce“.

V tomto roce také zajišťoval reinstalaci Muzea českého granátu v nedalekých Třebenicích.⁸³ Na toto období pamatuje i jeho synovec pan Jiří. *„Jednou přivezl nějakou kazetu, otevřel jí a povolil sestře, aby si vyzkoušela v ní uložené granátové náhrdelníky. Pak nám prozradil, že to jsou šperky baronky Ulriky von Levetzow, které vezl z Třebenic do Prahy na odbornou expertizu, a které mají nevyčísitelnou hodnotu. Na dotaz, jestli se nebojí s tak drahou záležitostí jezdit po světě, odpověděl, že u něho v ošoupané tašce by nikdo nic tak drahého nehledal a že minule, když vezl třebívlický sříbrný poklad, tak zašel do kina a tašku s pokladem si uložil v šatně.“*⁸⁴

Další Jiřího vzpomínka patří přípravě jedné z expozic, při které v té době strýčkovi pomáhal. *„Pamatuju si, že jedny prázdniny byly v době, kdy instaloval v Třebenicích Muzeum českého granátu. To zrovna finišovali a poslední večer se už Fanda ani nechtěl vracet do Litoměřic. Takže to vymyslel takto. Muzeum bylo (a stále je) situováno v bývalém kostele a v sakristii toho kostela měla být instalována ložnice Ulriky von Levetzow, což byla majitelka místního panství. Jenže instalace se nějak zadrhla a tak bylo rozhodnuto, že se muzeum otevře bez této místnosti. Tak Fanda vymyslel, že budeme dělat do noci a v těch exponátech se vyspíme, abychom se nezdržovali. On spal na barončině gauči a já v její posteli. Baronka je nejvíce známá tím, že byla jako sedmnáctiletá poslední milenkou německého básníka Goetheho, kterému bylo asi 72. Takže můžu operovat s tím, že v posteli spali tři lidé: Ulrika von Loewetzow, možná básník Goethe a určitě já. Postel byla krátká, asi byla baronka mrňavá, vyspal jsem se mizerně“*⁸⁵

Na podzim úspěšně ukončil první ročník dějin umění, ale pak studium ukončil, protože na něj přišlo udání, že chodí na mši svatou.⁸⁶ Konkrétnější informace

⁸³FIŠER, František. *Deník*.

⁸⁴FIŠER, Jiří. *Moje vzpomínky*, s. 3.

⁸⁵Tamtéž, s. 5.

⁸⁶FIŠER, František. *Deník*.

opět chybí. Jeho kamarádka Marie Rádlová vzpomíná, že dalším důvodem jeho odchodu bylo povinné vyučování marxismu.⁸⁷ Štědrý večer strávil v Lysé. O svátcích v Litoměřicích se věnoval úpravě textů Bílé soboty, blíže neurčeno. Silvestra prožil na chalupě s kamarádem Zdeňkem.

V dalším roce 1959 ve volném čase pracoval na blíže neurčeném libretu a dále připravoval Muzeum českého granátu. To bylo slavnostně otevřeno 10. května. Další pozoruhodnou poznámkou je koupě chalupy, do této doby tedy zřejmě nebyl vlastníkem. Zajišťoval zde také nové pokrytí střechy eternitem a instalaci vody a klozetu („zedníci až do vánoc v kvartýře“). Znovu je uvedena poznámka o anonymním udání, že chodí do kostela.

Od poloviny listopadu musel znovu na vojnu. Byl čtyři týdny v Terezíně. Vzpomíná na prostého velitele a neustálé oslovování „soudruhu majore, soudruhu podplukovníku, soudruhu plukovníku“.⁸⁸

3.8 Vlastivědné muzeum v Litoměřicích

V roce 1960 došlo ke zrušení lovosického okresu a přiřčení jeho území k litoměřickému. Stal se tak historikem Okresního vlastivědného muzea v Litoměřicích.⁸⁹ V tomto muzeu pracuje od léta tohoto roku. V létě s přáteli túruje po Krušných horách (červen) a Tatrách (srpen). V září se marně hlásí do litoměřického semináře, protože stále touží stát se knězem.⁹⁰ Odpověď z fakulty ze dne 31. 8. 1960 je stručná a bezdůvodně odmítava: „Děkanství CMBF v Litoměřicích zaujalo k Vaší žádosti o přijetí ke studiu na této fakultě negativní stanovisko.“⁹¹ Jeho snaha o studium bohosloví ho navíc málem stojí místo v Muzeu. Pokouší se také znovu o místo na Milešovce, též marně.

Přes faktické stránky trvajících totalitního režimu, které jsou patrné z předchozího odstavce, nastává éra mírného uvolnění. Pro Františka Fišera to bude

⁸⁷RÁDLOVÁ, Marie. *František Fišer*, s. 1.

⁸⁸FIŠER, František. *Deník*.

⁸⁹FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 363.

⁹⁰FIŠER, František. *Deník*.

⁹¹FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 363.

znamenat na počátku šedesátých let alespoň stabilní zaměstnání, které ho docela baví. Jde také o dobu, kdy se začne přátelit s mladými trampy a jejich životním stylem nechá značně ovlivnit ten svůj.

4. Mezi trampy

4.1 Klidné časy

Počátkem šedesátých let zažívá poklidné období. Pracovní týden tráví v litoměřickém muzeu ve svém vězním bytě, na víkendy se přesouvá do své chalupy na Jedlové. Daří se mu tak propojit svůj vztah k odborné činnosti dějepisné a vlastivědné a svou velkou lásku k přírodě. Snaží se také sledovat situaci v církvi a zapojovat se do jejích povolených aktivit. Chodí na mše a ministruje kanovníku Kauckému. Kupuje si rádio (květen 1962) a sleduje průběh Druhého vatikánského koncilu, který tou dobou zahájil Jan XXIII.⁹²

Na toto období pamatuje ve svých klukovských vzpomínkách také další jeho kamarád, nyní salesiánský kněz, Tomáš Rádl (nar. 1955). „*Františka si pamatují jako kluk, kdy jsme za ním s rodiči jezdili do Litoměřic, kde jsme byli u Františka doma ve věži blízko náměstí. Okna měl na všechny čtyři světové strany a bylo to tam romantické. To mi mohlo být tak 8 let. Věnoval mi tehdy skautskou příručku a té jsem si*

Obr. 17: S Litoměřickým kancionálem, únor 1964

moc vážil. Tehdy hodně kouřil a já jsem mu směl v takovém strojku balit cigarety. To se mi moc líbilo, ale on mě brzdil, že tak rychle kouřit nestihne.“⁹³

Začal tehdy také psát práci o Litoměřickém kancionálu, který ho zaujal už v mládí (viz strana 31). Tato práce nebyla bohužel nikdy dokončena. Dochovala se nám pěkná fotografie, na které si pravděpodobně tuto velikou historickou knihu zaujatě prohlíží a dělá si poznámky (obr. 17).

⁹²FIŠER, František. *Deník*.

⁹³RÁDL, Tomáš. *Vzpomínky na Fandu Fišera*. Nevydaný dokument, 2017, s. 1.

O víkendech bývá rušno na chalupě. Sjíždí se sem jeho přátelé a tráví společně mnoho krásných chvil. Tomáš Rádl pamatuje, jak jeho babička naučila Františka péct domácí chléb a podplamenice.⁹⁴ Pro ten účel na chalupě postavil krb a velkou pec. Pekařské umění si osvojil znamenitě (obr. 18). Návštěvníci pak dostávali výborný domácí chleba i domů. Sloužil jako pochoutka a vydržel i dva týdny.⁹⁵

Obr. 18: Při pečení chleba

Tomáš také pamatuje na atmosféru starého stavení. „*Chalupa byla krásně zařízená, byl tam starý malovaný selský nábytek, obrázky, bytelné stoly, truhla, velká bible a topilo se v piliňácích, které se pěchovaly v kůlně. Chalupa krásně voněla. Spali jsme ve studené komoře nebo na půdě, záchod byl suchý a hrozně tam foukalo.*“ A vzpomíná také na modlitbu žalmů. „*František se s rodiči modlival žalmy, které sám překládal tak, aby se daly i zpívat, a někdy se u toho hodně nasmáli.*“⁹⁶

V té době si také František na chalupu pořídil vlčáka Astu, aby bylo na chalupě veseleji a aby mu chalupu hlídal v době jeho nepřítomnosti.⁹⁷ Děti psa milovaly, jak dosvědčuje Tomáš. „*Když jsme odjížděli, tak jsem si jednou z jejího hřbetu odstříhl kus srsti. To se Fanda na mě docela zlobil, protože tam měla velký zub, ale já měl svou trofej asi 40 let uschovanou.*“⁹⁸ Trepští kamarádi také vzpomínají, jak Asta jednou pokousala starostu z Jiřetína, který šel kolem chalupy a asi se na vkus

⁹⁴Po(d)plamenice je drobné pečivo z chlebového těsta. Peklo se blízko plamene, když se pec roztápěla. Bylo oblíbené zvláště dětmi. Je zmíněno v celé řadě českých literárních děl (např. Božena Němcová – Babička, Alois Jirásek – Proti všem, Karel Václav Rais – Pantáta Bezoušek, Karel Čapek – Hovory s T. G. M.). Viz Ptejte se knihovny. *Poplamenice* [2018-04-19]. <<http://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/poplamenice>>.

⁹⁵RÁDL, Tomáš. *Vzpomínky*, s. 1.

⁹⁶Tamtéž.

⁹⁷FIŠER, František. *Deník*.

⁹⁸RÁDL, Tomáš. *Vzpomínky*, s. 1.

psího hlídače přiblížil ke stavení až příliš.⁹⁹ Později mezi domácí zvířata přibyla i kočka. Postupně se jich tam vystřídalo několik. Kamarád Josef Zumr (Stanley) vzpomíná na úžasnou schopnost jedné kočky, „že když se Fanda vracel na boudu a ještě nebyl vidět, ta kočka skočila na okno a upřeně se dívala ven. Na ten signál čekal pes a začal štěkat a všichni na chalupě věděli, že se Rancher vrací.“¹⁰⁰

4.2 Kronika Rower–Clubu

Pro následující vyprávění a hlubší pochopení dalších jeho aktivit má velký význam tzv. „Kronika Rower–Clubu“ (dále kronika). Jde o knihu, do které František Fišer postupně zakládal dokumenty, zápisky, výstřižky z novin i korespondenci týkající se dění kolem akcí na hradě Helfenburk u Úštěka. Tomuto tématu se budeme zanedlouho podrobněji věnovat. Kronika obsahuje také řadu informací o smyslu a motivech jeho působení mezi trampy. Díky jeho pečlivosti tak můžeme čerpat z bez mála čtyř set stran tohoto souboru.

4.3 Setkání s čundráky

Konkrétní okamžik prvního setkání s trampy nebo, jak je někdy označuje, „čundráky“ určit neumíme. Snad nejlepší informaci o počátku jeho vztahu s trampy nám podává on sám ve své „Generální zprávě o činnosti trampů na Hrádku u Úštěka“ z 6. února 1968. Ta sloužila k propagaci akcí kolem hradu Helfenburk. Zpráva se zachovala jako součást kroniky. Zahajuje ji slovy: „V roce 1963 mě okolnosti seznámily s partou mladých čundráků a hned bylo patrné, že bych jim mohl být v mnohém ohledu prospěšný. Jejich důvěru jsem těžce získával. Po půldruhém roce každotýdenních styků si ujasnili, že jednám ve shodě se svými zásadami, aniž bych příliš moralizoval a ‚nalejuval‘ nebo kohokoliv obracel na nějakou víru (studoval jsem původně teologii). Chlapcům nejvíce imponovalo, že se úzkostlivě

⁹⁹HRONEK, Ivan (*5. 8. 1956). *Z rozhovoru*, 16. 2. 2018.

¹⁰⁰FIŠER, Jiří. *Moje vzpomínky*, s. 8.

vyhýbám lži. V zálesácké praxi jsem je v lecčem i předčil a tak mi posléze nabídlí členství v osadě. Stal jsem se trampem (obr. 19).¹⁰¹

V té době byl tramping alternativním způsobem života a mladým lidem, kteří nenacházeli radost v tehdejší společnosti a kolikrát ani ve vlastní rodině, umožňoval trávit volný čas v přírodě mezi kamarády daleko od šedých stereotypů tehdejší socialistické společnosti.

Obr. 19: S trampy, zima 1965/1966

Nedílnou součástí trampských aktivit byly víkendové vandry. Parta čundráků vyjela vlakem za město a dva volné dny strávila túrováním a tábořením v přírodě. Nahrávala tomu skutečnost, že většina lesů a luk byla státní, takže je odtud nikdo nevyháněl. Na oblíbených místech, kam se rádi vraceli, pak stavěli trvalá tábořiště s chatami, tzv. trampské osady. K nim se upínali jako ke svému novému domovu a pořádali zde velká setkání, kde se navštěvovali trampové z různých osad, tzv. potlachy.

Narozdíl od Skautu tramping není organizací ale spíše hnutím nebo životním stylem. Pojí ho s ním ale láska k přírodě a důraz na kamarádství. Bob Hurikán také ve svých „Dějínách trampingu“ toto hnutí od skautingu odvozuje. Popisuje počátky trampingu u nás ještě před první světovou válkou a jeho postupný vývoj i proměny např. vlivem nastupujících westernových filmů.¹⁰² Právě během 60. let zažívá tramping obrovský rozmach a vznikají zde stovky nových osad. Většina z nich sice zaniká odchodem členů na vojnu, jiné ale přetrvaly až do dnešních dnů.¹⁰³

Komunistickému režimu, který chtěl mít vše a každého pod kontrolou, bylo trampské hnutí vyznávající svobodu a nezávislost trnem v oku. Pomocí médií

¹⁰¹FIŠER, František. *Kronika Rower-Clubu*. Nevydaný dokument, 1968–1969, s. 4.

¹⁰²HURIKÁN, Bob. *Dějiny trampingu*. Praha: Novinář, 1990, s. 16.

¹⁰³VINKLÁT, Pavel D.. *Kronika trampingu v Jizerských horách 1934-2004*. Liberec: Knihy 555, 2004, s. 72–73.

líčil čundráckou módu jako povalečskou a imperialistickou. Trampové byli pronásledováni a jejich akce bojkotovány. Dokladem toho je tzv. „Krvavý potlach“. Trampské setkání pořádané osadou Vlčice 6. července 1963 v Jetřichovicích na Děčínsku bylo násilně rozehnáno příslušníky VB a lidových milicí. Ti byli vybaveni obušky, samopaly i psy. Mladí i staří trampové, dokonce i děvčata, byli surově zbiti pendreky. O této hanebné události vyšel později 6. dubna 1968 článek „Krvavý potlach“ v časopise Signál, který František zařadil do kroniky.¹⁰⁴ Podle Jana Smetany se této události také zúčastnil,¹⁰⁵ ve svém deníku o tom ale nepíše.

4.4 Trampská osada Ranch 7D

Hned zpočátku správně odhadl krásu i úskalí trampského způsobu života. Začal s čundráky čundrovat, zval je k sobě na chalupu a věnoval jim většinu svého volného času. Staří přátelé pocítili, že teď upřednostňuje nové kamarády, ale měli pro to pochopení. Hezky to ve svých vzpomínkách napsal Tomáš Rádl. *„Postupně začal kolem sebe shromažďovat čundráky a chalupa se pro nás stávala méně dostupná. Prostě jim dával přednost a na nás už neměl tolik času. Potřebovali ho daleko víc. Vytvářel pro ně domov. Začali chalupu zvelebovat a rozšiřovat. Nazvali ji Ranch 7D, obehnali ohradou, vztyčili krásný totem (obr. 20) a dělali tam velká shromáždění – potlachy.“*¹⁰⁶ Založení trampské osady Ranch 7D na samotné chalupě si poznamenal i do svého deníku. Údalo se 23. dubna 1966.¹⁰⁷ Osadu nazvali podla ranče, o kterém se zpívá v jedné trampské písni.¹⁰⁸

Na jeho upřímný vztah k těmto mladým lidem vzpomíná i Marie Rádlová. *„... přilnuli k Františkovi, který jim otevřel svoje srdce a dával jim všechno, co ve vlastním domově neměli. A protože jich bylo za chvíli asi 100, tak spávali na půdě a v místnostech jako velká kuchyně, menší pokoj. A František s nimi v noci povídal a vyslyšchal jejich životní problémy. Svěřovali se mu rádi a on dovedl*

¹⁰⁴FIŠER, František. *Kronika RC*, s. 48.

¹⁰⁵FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 364.

¹⁰⁶RÁDL, Tomáš. *Vzpomínky*, s. 1.

¹⁰⁷FIŠER, František. *Deník*.

¹⁰⁸HRONEK, Ivan (*5. 8. 1956). *Z rozhovoru*, 16. 2. 2018

potěšit. Dovedl vařit pro všechny. . . . Museli se chovat všichni slušně, jinak dostali vyhazov.“¹⁰⁹

Obr. 20: Vztyčení totemu,
2. 7. 1966

Popisované zkušenosti potvrzuje i přímý účastník, Františkův kamarád tramp Petr Lajbl (Mamut). Na otázku, jak si pamatuje na něho z tehdejších let odpovídá: „*Fanda byl hrozně chytřej. Mně nahradil i tátu, kterej od nás utek, když mi bylo 6.*“¹¹⁰

Na ranči také skutečně platila jasná pravidla, kterými se museli návštěvníci řídit. Kluci a děvčata spali odděleně v samostatných místnostech (tzv. Bejkárna a Babinec). Nový návštěvník musel být po příchodu nejprve přijat osadním vedoucím (šerifem), kterým zde byl František Fišer.¹¹¹

Členové osady pak trávili každý víkend spolu. Chodili na vandry nebo podnikali různé akce v domovské osadě. Zlepšující se politické poměry v zemi zároveň nabízely nové možnosti. Toho František a jeho přátelé také využili ve velkolepé události následujících dvou let, v tzv. „akci Hrádek“.

4.5 Akce Hrádek

Počátek a důvody této akce popisuje v další části již zmiňované generální zprávy. „*Trampové jsou mezi sebou velmi družní. Netrvalo dlouho a začali jsme s několika vážnějšími chlapci uvažovat, co by se dalo dělat pro usměrnění trampského, nikým neovlivnitelného dorostu, rostoucího jako dříví v lese. Pokládali jsme za svou povinnost něco podniknout, aby mladé trampování nekončilo tak často hospodou nebo nastuzenými ledvinami a aby po něm příroda zůstávala nedotčenou přírodou. Shodli jsme se, že ti mladí musí především vidět příklady správného*

¹⁰⁹RÁDLOVÁ, Marie. *František Fišer*, s. 1.

¹¹⁰LAJBL, Petr (*10. 3. 1949). *Z rozhovoru*, 16. 2. 2018.

¹¹¹HRONEK, Ivan (*5. 8. 1956). *Z rozhovoru*, 16. 2. 2018.

*chování a kamarádství, a v tom že začneme u sebe: a nadto se vynasnažíme příležitostnými instruktážemi šířit zálesácké znalosti a zásady ochrany přírody.*¹¹²

Z citovaného odstavce je zřejmé, že se snažil u trampských kamarádů vzbudit zájem o osobní růst, sebezdokonalování a službu druhým. Jak následně uvidíme, v pozadí lze správně tušit jeho křesťanské a skautské zásady. Předat aspoň něco z nich mladým klukům s pohnutými osudy a bohémským způsobem života byla věc obtížná a citlivá.

*„V září a říjnu 1966 se nás asi dvacet takových ‚reformátorů‘ – začali jsme si říkat roweři – sešlo ve zříceninách Hrádku. Chlapci pustili fantazii s uzdy a začalo se nahlas uvažovat, jak by bylo nádherné získat nějaký takovýhle hrad čistě pro trampy a jak bychom to tu v tom případě všechno opravili a dali do pořádku. A protože od nápadu k realizaci nebývá u mladých lidí daleko, vyčistili jsme hned celý hrad od plechovek a střepeů.*¹¹³

František zahlédl v dané situaci velkou příležitost vykonat kus dobré práce hned ve dvou oblastech – výchovy mládeže a památkové péče. K oběma měl velmi blízký vztah a dobré vlohy. Pustil se tedy do práce se vší vervou.

V kronice se zachoval obsáhlý dopis z 30. října 1966, který rozeslal známým čundrákům a pozval je ke spolupráci na záchraně Hrádku. Tak začali helfenburské zřícenině s kamarády říkat. Z dopisu lze číst velkolepou vizi a zaujetí, se kterým se pustil do díla. „Kamaráde, máme možnost vytvořit

Obr. 21: Trampové odlesňují hrad, 1967

*trampskou rezervaci na Hrádku; zvu tě ke spolupráci.*¹¹⁴ Cílem dopisu je pro akci získat co největší počet zálesáků. Hned v úvodu zve trampy i skauty. Konkrétně chce nalézt dvanáct členů tzv. reservační rady. „Měli by to být zkušení a obětaví

¹¹²FIŠER, František. *Kronika RC*, s. 4.

¹¹³Tamtéž.

¹¹⁴FIŠER, František. *Kronika RC*, s. 131.

trampové či skauti, z nichž každý vede skupinu chlapců ať už jako šerif či jinak a důsledně je vychovává ve skautsko-zálesáckém duchu.“

Základním požadavkem na člena je přijetí společných morálních zásad shrnutých v příloženém „Zálesáckém zákoně“. Dále pak výslovně uvádí hlavní cíl vznikající díla. *„Nejdůležitějším posláním vznikající rezervace je výchovně zasáhnout co nejširší okruh trampského dorostu v duchu příloženého ‚pergamenu‘. . . “* Tento pergamen je dokument, který přiložil k dopisu a krom zmíněného Zálesáckého zákona v něm uvedl také požadavky na složení tří zkoušek. Absolventi zkoušek pak mají tvořit *„vlastní mužstvo rezervace (bez ohledu na to, zda jsou členy některé osady)“*. Hlavní záměr akce je znovu zopakován. *„Chceme tedy vychovávat mladé trampy; získání hradu a vytvoření trampské rezervace je pouze prostředek k tomuto cíli.“*

Zve ke společnému dílu každého, komu se popsany nápad líbí. Ať už se chce zapojit jako aktivní člen rezervační rady, poradce nebo jako občasný pomocník. Také prosí o připomínky a upozornění na slabiny této akce. Zajímavou poznámku připsal o zapojení děvčat. *„Zapojit dívčí skupinu s rozumnou ženskou v čele do rezervace se předem nijak nevylučuje. Jinak si však uvědom, že ve vztahu k ženám je třeba jít těm mladším příkladem vstříc. Jinak bychom vbrzku měli z Hrádku bordel a peleš lotrovskou a ne trampský Montsalvaž. Totéž platí o alkoholu.“* František tedy počítá při zakládání rezervace především s čistě chlapeckými skupinkami.

V další části dopisu popsal tři „Manské povinnosti k Hrádku“. Podle první z nich dvanáct hrádceckých manů (rezervační rada) s purkrabím v čele organizuje a odpovídá za všechny akce na Hrádku. Také rovnou uvádí, že purkrabím musí být „chtě nechtě“ on, protože za práce na Hrádku bude oficiálně odpovídat z pozice konzervátora památkové péče. Tuto neplacenou funkci v litoměřickém muzeu dobrovolně zastával. Zadruhé se budou manové střídát v pořádkové a průvodcovské službě o víkendech. Na každého mana a jeho skupinu tak vyjde řada asi jednou za dva měsíce. Třetí část pak upřesňuje víkendovou službu – vztah k MNV v Úštěku a ubytování v hradní věži.

Byl také navržen znak trampské rezervace Hráček – tzv. „Rowerský štít“. Černý

štít se zlatou bývolí hlavou, v ní černá lilie. Do poznámky uvedl, že černá a zlatá jsou heraldické barvy Hrádku.¹¹⁵

Obr. 22: Helfenburská parta, 29. 4. 1967

Také označení členů nového uskupení výrazem „roweři“ mělo hlubší význam. Je patrný z úvodu přiloženého „pergamenu“. Anglický výraz pro veslaře má člověka motivovat, aby se vždy snažil o správný životní směr a „*po každém odbočení do shnilých vod znovu*

nabral správný kurs“. Slovo také odkazuje na zkušenější skauty „rovery“.

Při sestavování „Zálesáckého zákona“ se inspiroval skautským desaterem. Sám to píše v pozdějším dopise z 23. dubna 1968 svému skautskému kamarádovi Lubkovi.¹¹⁶ Zákon obsahuje následujících sedm bodů: 1) rower čestností a pravdou bije draka, 2) rowerům je slovo svaté, 3) rower přítelem je lidí dobré vůle, 4) rower odpouští a pomáhá; je kamarádem, 5) rower uzná každý správný zákon, 6) rower chrání přírodu i dílo lidských rukou, 7) rower upadne-li, vstane.

Hned pod zákonem jsou v pergamenu popsány tři Rowerské zkoušky. První je „Zkouška lesní moudrosti“, která zahrnuje znalost stromů, zvířecích stop, jedlých i jedovatých hub, léčivých bylin a nerostů. Druhá je „Zkouška tábornické zručnosti“ o šetrném životě v přírodě, zacházení s nožem a sekerou, rozdělávání ohně, o přípravě bezpečného noclehu, vaření v přírodě, vázání uzlů, první pomoci a orientaci v terénu. Třetí a poslední je „Zkouška vytrvalosti“, která se vztahuje ke svědomitému dodržování Zálesáckého zákona, ale také k sebezáporu (24 hodin bez jídla, 24 hodin mlčet, být jeden den sám nepozorován v přírodě, vzdát se aspoň na čas špatného návyku, např. alkoholu či kouření).¹¹⁷

Trampské kamarády se mu pro tento velký plán opravdu podařilo získat. Petr Lajbl dosvědčuje, že se podle těchto ustanovení na Hrádku opravdu žilo.¹¹⁸ Díky

¹¹⁵Tamtéž.

¹¹⁶Tamtéž, s. 236

¹¹⁷Tamtéž, s. 132

¹¹⁸LAJBL, Petr (*10. 3. 1949). *Z rozhovoru*, 16. 2. 2018.

jeho nasazení a skvělým vyjednávacím a organizačním schopnostem se věci kolem Hrádku daly brzy do pohybu a trampové dostali povolení k činnosti z příslušných míst státní správy.

Koncem listopadu 1966 již trampové pod jeho velením začali na Hrádku usilovně pracovat. První práce spočívaly v čištění hradního ochozu, asi metr širokého chodníčku podél cimbuří. Odstraňovali silnou vrstvu hlíny spolu s kořeny a keři. Ty navíc místy zabíhaly hluboko do historického zdiva, takže se muselo postupovat opatrně. Také se objevily první nálezy, např. kusy středověké keramiky. Při večerním ohni pak dlouho vyprávěl o dějinách hradu (obr. 23).¹¹⁹

Zde by se hodilo Hrádek krátce představit i našemu čtenáři. Krátkou historii hradu sepsal František do kroniky. Jde o hrad ze 14. století, který užívali pražští arcibiskupové jako letní sídlo. Pobývali zde např. Jan Očko z Vlašimi nebo jeho nástupce Jan z Jenštejna, který dal postavit mohutnou věž. V neklidných dobách byl do zdejší hradní kaple z Prahy převážen svatovítský chrámový poklad. Roku 1620 byl hrad vypálen císařským vojskem, které táhlo z bitvy na Bílé hoře do severních Čech.¹²⁰

Obr. 23: Večerní oheň při helfenburské akci, 1967

František dokázal svým vyprávěním mladé lidi zaujmout a nadchnout. Skrze aktivní účast na pracech si zároveň k Hrádku budovali pozitivní vztah a vraceli se sem opakovaně. Jejich úsilí je obdivuhodné vzhledem k tomu, že většina z nich přes týden manuálně pracovala v továrnách. Na Hrádku pracovali ještě na Silvestra toho roku, když bylo třeba srovnat dubové fošny, které se podařilo získat pro

¹¹⁹FIŠER, František. *Kronika RC*, s. 6.

¹²⁰Tamtéž, s. 2.

rekonstrukci padacích mostů.¹²¹ To s nimi František nebyl, léčil se totiž z otřesu mozku. Ten utrpěl, když doma náhle omdlel.¹²²

Stěžejní byl pak pro akce na Hrádku následující rok 1967 (obr. 22). Od poslední března sem trampové jezdili na každý víkend. Postupně vyčistili celý hradní areál od shnilého listí, uklidili hradní místnosti, v jedné z nich vytvořili provizorní dílnu, vchod do sklepů opatřili mřížovými vrátky a získali tak zabezpečené prostorné skladiště.

Největšími technickými problémy bylo odlesnění hradu a vyčištění místní studně. Zříceninu ohrožovaly osmdesátileté, na třicet metrů vysoké buky. Zároveň také hrad zakrývaly, takže nebyl vidět v krajině. Dle Františkových slov: „*Hrad byl utopen zeleným šerem*“. Za pomoci vojenské jednotky se v dubnu podařilo mohutné stromy vykácet a hrad odlesnit. Šlo asi o 20 největších buků v hradním areálu a další stromy kolem hradu. Spoustu menších stromů vykáceli trampové sami ručními pilami (obr. 21).¹²³

František ve zprávě také velice podrobně líčí čištění hradní studně (obr. 24), kterou se zabývali od 24. dubna až do 7. září. Důvodem byla snaha zajistit pro hrad zdroj vody a studnu archeologicky prozkoumat. Za pomoci studnařského odborníka Josefa Ulrycha z Kyškovic se podařilo vyčistit studnu z původních 53 m na 62 m. František také zajistil, aby se čištění mohli účastnit dva kamarádi trampové Pulec a Dědeček i přes týden. Práci jim platil MNV v Úštěku. Během práce byla učiněna řada zajímavých archeologických nálezů. Patřily mezi ně např. dlouhý kovaný řetěz, spousta dělových koulí či stará dřevěná vědra. František ale i zde hleděl především na společenský a zážitkový charakter této akce.

„A pak ta chlapecká solidarita při nebezpečné práci; byli jsme tam sami dobří kamarádi – trampové a směli jsme na tom hradě uprostřed lesů a skal být po mnoho dní a být svědky všech ranních rozbřesků a večer sedávat u ohně při kytarách a mandolíně; bylo to i pro ostřílené trapery něco, nač se do smrti nezapomene.“¹²⁴

¹²¹Tamtéž, s. 7.

¹²²FIŠER, František. *Deník*.

¹²³FIŠER, František. *Kronika RC*, s. 8.

¹²⁴Tamtéž, s. 12.

Děni na Hrádku vzbudilo také značný mediální zájem. O této tramské iniciativě se začalo psát v tisku. Jmenujme např. obsáhlý rozhovor s Františkem v Mladé frontě s názvem „Kdo si to vzal na triko“, který vyšel 17. března 1968.¹²⁵

Televizní redaktorka Otká Bednářová na hradě dokonce v létě 1967 natočila jeden díl z cyklu „Zvědavá kamera“ s podtitulem „Jenom hra“.¹²⁶

Pořad byl poté odvysílán 7. září 1967, jak i potvrdila Česká televize. Podle informací, které nám sdělil televizní archiv, se ale samotný filmový dokument bohužel nedochoval.

V tisku se objevily i kritické hlasy. Ve středu 11. října 1967 vyšel v Rudém právu článek „Vzory, jež mládeži neprospívají“, který kritizuje západní styl akce. Reaguje tak právě na nedávno odvysíláný televizní pořad, jež tramské aktivity na Hrádku líčil v příznivém světle.¹²⁷

František chtěl zájmu sdělovacích prostředků využít, aby získal pro své snažení větší podporu na vyšších místech, zejména mu ale šlo o to, aby pro trampy získal ve společnosti lepší pověst. Tak vysvětluje svůj vstřícný postoj ke sdělovacím prostředkům ve svém dopise širší tramské komunitě z 11. května 1967. Zároveň zde kamarády vybízí k větší občanské aktivitě.

„Jestliže se ta nejlepší část inteligence a národa snaží o větší míru osobních svobod (a to se děje tiskem, rozhlasem, televizí), a riskuje přitom často i svou existenci, zůstaneme my se založenýma rukama? Počkáme si, až nám tu větší svobodu jiní přistrčejí k samé hubě? Jsme přeci především občané a pak teprve trampové, a neseme spoluodpovědnost za vývoj veřejných věcí.“¹²⁸ Díky usilovné práci jeho a

Obr. 24: Čištění hradní studně, 1967

¹²⁵Tamtéž, s. 39.

¹²⁶Tamtéž, s. 144.

¹²⁷Tamtéž, s. 44.

¹²⁸Tamtéž, s. 140.

kamarádů se ještě ten samý rok 24. listopadu 1967 uskutečnilo slavnostní zahájení výstavy „Nálezy z hradní studně“ v litoměřickém muzeu (obr. 25).¹²⁹

Obr. 25: Expozice výstavy „Nálezy z hradní studně“

Hrádecké úsilí pokračovalo i další rok. Mimo další opravné práce na hradě se snažil zejména o právní zakotvení vznikajícího společenství. Jako právnícká osoba by trampský klub mohl lépe a samostatněji fungovat ve vztahu ke státu a otvíraly by se mu tak nové možnosti. Tuto myšlenku však musel nejprve dobře vysvětlit trampům, po-

té ji obhájit před tehdejšími úřady. O to prvé se snaží v již zmiňovaném dopise. Podaří se mu přesvědčit kamarády a společně připravují stanovy nového „Rower-Clubu“. Ten byl skutečně 3. července 1968 schválen jako samostatné občanské sdružení. Je tak druhým spolkem, který byl v tomto roce uznán po Machovcově Společnosti pro lidská práva.¹³⁰

Z korespondence s ředitelem krajské památkové péče Sávou Suchevičem je dále zřejmé, že pod hlavičkou Rower-Clubu mělo brzy dojít k dalším záchranným akcím historických památek na bázi dobrovolnické práce trampů a skautů. V dopise z 30. května 1968 píše, že klub má zájem i o údržbu dalších objektů. Jmenuje zříceniny Ronov, Milštejn, Vřísek a Ledovou jeskyni na Suchém vrchu. Chce se domluvit na organizačních věcech a rovnou navrhuje postup jednání s dotýčnými MNV i způsob financování materiálu. S ředitelem Suchevičem si tyká a dopis je psán v přátelském duchu. To dokládá jeho schopnost navazovat dobré vztahy i na pracovní úrovni.¹³¹

Z jiných dopisů lze zase číst, že se snažil o co nejlepší vztahy mezi trampy a v té době znovu povoleným Skautem. Objevila se aféra, kdy skauti vyčítali trampům neoprávněné nošení skautských odznaků. Fratišek se snaží spory urovnat a dojít ke

¹²⁹Tamtéž, s. 160.

¹³⁰Tamtéž, s. 217.

¹³¹Tamtéž, s. 210.

kompromisu. V dopise skautskému kamarádovi Lubkovi píše: „*Trampové po celou dobu temna sympatizovali očividně se skauty a kdyby se ty sympatie udržely, tak by to prospělo oběma stranám, a rozhodně nestojí zato dělat mezi lidmi nepřátelství kvůli pitomým odznakům. Podívej, já jsem křesťan a kříž pro mne znamená něco mnohem hlubšího než pro Tebe lilie; vím však, že je to nakonec jen vnější znamení jakési nehmotné reality, a když to znamení nikdo netupí s úmyslem posmívat se tomu, čeho je obrazem (zpravidla totiž o obsahu toho znamení nemívají lidé pojem), tak mě to nebolí.*“¹³²

Do tohoto času velkých vizí a nadějně budoucnosti přišla studená sprcha srpnové okupace. V noci z úterý na středu 20.–21. srpna 1968 napadla Československo vojska Varšavské smlouvy vedená Sovětským svazem. Do českých měst vjely tisíce tanků a stovky tisíc vojáků cizích armád,¹³³ aby potlačily demokratizující tendence, které mimo svobodu projevu, volnost pohybu, činnost nezávislých spolků a dalších občanských aktivit umožnily také výše popsanou hrádeckou akci.

Po srpnu 1968 byla akce Hrádek výrazně utlumena vlivem politických změn v naší zemi. Vykonané dílo ale nebylo marné. Co František během něj předal mladým čundrákům – morální zásady, vztah k historickému objektu, na kterém pracovali, spoustu historických zajímavostí, to jim už nikdo nevezme. Záchranu historické památky a nálezy, které pak sloužily v expozici litoměřického muzea bral podle svých zápisků spíš jako bonus. Věděl, že spolupráce na dobrém díle člověka šlechtí, vytváří dobré mezilidské vztahy a také zážitky na celý život.

¹³²Tamtéž, s. 235.

¹³³KŘEN, Jan. *Dvě století střední Evropy*. Praha: Argo, 2005, s. 764.

5. Knězem skryté církve

5.1 Po srpnových událostech

Situace v Československu se okupací země cizími vojsky radikálně změnila. Tehdejší reformní vedení země bylo odvezeno do Moskvy k vyjednávání nebo spíš „ke zpracování“. Většina občanů, byla událostmi šokována. Řada dnešních kapacit využila během roku 1968 příznivé situace a odjela studovat do zahraničí. Teď řešili, zda se do země vrátit nebo emigrovat. Na tu dobu vzpomíná např. profesor Tomáš Halík, který tou dobou studoval v Anglii spolu s dalšími českými studenty. *„Někteří okamžitě pomýšleli na emigraci, já jsem v tu chvíli pro sebe tuto možnost vylučoval. Rozhodli jsme se tedy zůstat ještě nějakou dobu v Londýně.“*¹³⁴

Díky administrativním nedopatřením komunistického aparátu mohl v roce 1968 vycestovat i jezuita Jan Rybář, který zažil internaci řeholníků a počátkem šedesátých let i valdický kriminál. Využil situace a odjel studovat do rakouského Innsbrucku. Vzpomíná, že polovina jeho spolustudentů z Československa využila nabídky zahraničních přátel a zůstala v zahraničí. *„Také jsem o tom přemýšlel, ale převážilo, že jsem byl jediný syn a ztratil bych kontakt s rodiči. Uvědomoval jsem si také jazykový hendikep. Neměl jsem tu jemnost řeči, slovní zásobu, abych mohl nefrázovitě mluvit o věcech duchovních. A pak cítil jsem stesk po domově, chtěl jsem kázat, být mezi Čechy, vždyť jsem věděl, v čem tady žijeme...“*¹³⁵

5.2 Svěcení v Rakousku

Také František za několik dní po okupaci opustil Československo. Cenným zdrojem informací o následujícím období se nám teď stává policejní vyšetřovací spis, který později vznikl v důsledku jeho trestního stíhání za nepovolenou nábo-

¹³⁴HALÍK, Tomáš – JANDOUREK, Jan. *Ptal jsem se cest*. Praha: Portál, 1997, s. 77.

¹³⁵RYBÁŘ, Jan – BERÁNEK, Josef. *Deník venkovského faráře*, s. 70.

ženskou činnost. K jeho detailnějšímu popisu se ještě dostaneme v oddíle o jeho trestním stíhání.

Kamarádi z pozdějších dob shodně uvádějí, že na podzim toho roku odjel k dominikánům do Rakouska a byl tam vysvěcen na kněze.¹³⁶ Ve zmíněném vyšetřovacím spise se pak objevují dva různé konkrétní motivy cesty do Rakouska. František sám uvádí jako hlavní důvod odjezdu naléhání kamarádů z osadní party.¹³⁷ Bylo třeba využít výjezdní doložku pasu, dokud byla v platnosti. Členové osady pak plánovali vycestovat za ním a společně cestovat po světě.¹³⁸ To dosvědčuje při svém výsledku i Jiří Pauer.¹³⁹ Podle dalších údajů ve spise zřejmě již v této době uvažoval o tajném svěcení na kněze. O této možnosti věděl od svých zahraničních přátel.¹⁴⁰ Jan Němec ve výsledku uvádí, že o záměru vycestovat hovořil František sám.¹⁴¹ Konečně z předchozího vypřávení víme, že o kněžství usiloval celý život, což také při svém výsledku potvrzuje.

Před cestou nechal pro jistotu přepsat chatu na kamaráda Bohumila Bundu. Pokud by se kvůli cestě za hranice později dostal do problémů, nechtěl aby chatu propadla státu. Bunda také určitě chtěl v ČSSR zůstat. Bylo tak zajištěno, že ranč bude moci i nadále sloužit potřebám osady.¹⁴² B. Bunda pak ve své výpovědi upřesňuje, že k přepisu došlo až během Františkova pobytu v Rakousku prostřednictvím jím vystavené plné moci Čestmíru Doležalovi.¹⁴³

V deníku si jen stručně poznamenal, že do Vídně odjel 3. září „v důsledku okupace“.¹⁴⁴ Na cestu si zřejmě v muzeu vzal neplacené volno.¹⁴⁵

Klíčové události, ke kterým v Rakousku došlo shrnuje ve své výpovědi hned

¹³⁶HRONEK, Ivan (*5. 8. 1956). *Z rozhovoru*, 16. 2. 2018.

¹³⁷Archiv bezpečnostních složek. *Vyšetřovací spis proti Františku Fišerovi*. arch. č. V-9264 UL, 1974, výslech F. Fišera 12. 12. 1974, s. 31.

¹³⁸Tamtéž, výslech F. Fišera 12. 11. 1974, s. 26.

¹³⁹Tamtéž, výslech J. Pauera 1. 11. 1974, s. 63.

¹⁴⁰Tamtéž, výslech F. Fišera 8. 11. 1974, s. 25.

¹⁴¹Tamtéž, výslech J. Němce 17. 10. 1974, s. 51.

¹⁴²Tamtéž, výslech Z. Podařila 17. 10. 1974, s. 38.

¹⁴³Tamtéž, výslech B. Bundy 17. 10. 1974, s. 56.

¹⁴⁴FIŠER, František. *Deník*.

¹⁴⁵FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 365.

v úvodu vyšetřování: „*Kněžské svěcení jsem obdržel v roce 1968 v Rakousku ve Štýrském Hradci od tamního biskupa Josefa Schoiswohla v přítomnosti jeho sekretáře a převora dominikánů ve Štýrském Hradci, jehož jméno již neznám. K mému vysvěcení došlo z podnětu dominikánských mnichů ve Vídni, u nichž jsem v tu dobu bydlel a pracoval.*“¹⁴⁶

Během svého pobytu tedy bydlel a pracoval u dominikánů ve Vídni, ale vysvěcen byl tehdejší sekavským biskupem Josefem Schoiswohlem (1901–1991). V další části téhož protokolu čteme: „*Vysvěcením na kněze jsem dosáhl svého životního cíle, jistoty a síly. V Rakousku jsem dlel v r. 1968 na povolení čsl. úřadů, povolení k pobytu jsem si nechal prodloužit na našem zastupitelském úřadě ve Vídni. K mému vysvěcení došlo teprve po zjištění, že mám faktické znalosti. Ordinační pověření k vysvěcení mi vystavil vídeňský klášter dominikánů, který se nachází na Postgasse 4. Zde jsem byl podroben zkoušce ze znalostí teologie. Dostal jsem zde několik otázek z teologických disciplín, na které jsem odpovídal před komisí složené z několika členů – profesorů dominikánů. Zkoušku jsem úspěšně složil. Zkouška proběhla v latině a němčině. O zkoušce jsem neobdržel žádný doklad.*“¹⁴⁷

Zde se hodí zmínit, co připravilo podmínky k této velké události jeho života. Zajímavé je, že to byla z velké části láska k historii a jeho badatelské úsilí. Jak jsme již v předchozí kapitole zmínili, od počátku 60. let se věnoval práci o středověkém litoměřickém kodexu. Při sběru materiálu a zkoumání historických pramenů se tehdy neomezil jen na knihovny a archivy na našem území, ale vycestoval také do Rakouska, Maďarska a NDR.¹⁴⁸ Kvůli první cestě do Rakouska v roce 1965 tehdy napsal své známé Roze Jakschové, žijící ve Vídni. V dopise ji požádal, aby ho do Rakouska písemně pozvala. Ta mu obratem vyhověla a on mohl vycestovat. V zaměstnání se mu podařilo pro ten účel vyjednat hrazenou pracovní cestu.

Ve Vídni se však neubytoval u známé, ale zamířil do kláštera dominikánů na adrese Postgasse 4. Neměl zde nic dopředu smluveno ani zde nikoho neznal, ale věděl, že zde dominikáni sídlí, protože šlo o původní klášter ze 13. století. Toto

¹⁴⁶ Archiv. *Vyšetřovací spis*, výslech F. Fišera 8. 11. 1974, s. 14.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 15.

¹⁴⁸ Tamtéž, výslech F. Fišera 12. 11. 1974, s. 24.

místo zvolil, protože má výhodnou polohu ve středu města, zatímco známá Roza J. bydlela až na velmi vzdáleném místě. V klášteře vysvětlil svou situaci, řekl také, že byl kdysi v dominikánském noviciátě, a byl velmi ochotně v klášteře ubytován. Z místa pobytu pak docházel do národní knihovny, kde studoval příslušné prameny.

„V době volna jsem se v klášteře stýkal s řeholníky, zvláště s mladými, byl jsem s nimi ve styku asi 3 týdny. Poznal jsem, že v tomto řádu ‚vane‘ jiný duch než-li u nás a jejich názory mi byly velmi blízké. Během rozhovorů padla také otázka, proč se nedám vysvětit na kněze. Odpověděl jsem, že jsem se o to v Československu snažil, ale marně, že kdyby možnost byla, že bych se vysvětit dal. Z náznaků, které mi dali na vědomí jsem mohl usuzovat, že by to možné v Rakousku bylo. V tu dobu se o této věci mezi námi více hovořilo.“

I po návratu z této „služební“ cesty udržoval s rakouskými řeholníky vztahy. Svědčí o tom další zpráva, totiž že ho následující rok někteří z řeholníků navštívili v Československu a dokonce na Jedlové: *„Převorem kláštera byl v té době Innocenc Varga, s kterým jsem několikrát přišel do styku. Uvedený Varga a dva mladí dominikáni pak v roce 1966, aspoň si takto myslím, přijeli do Československa. Tato návštěva byla předem písemně sjednána. Pamatuji si, že jsem jim byl v Praze naproti, že jsme tam navštívili svatovítský chrám. Poté, že jsem je pozval do Jedlové, kde se zdrželi pouze přes den. Na chatě se setkali s některými členy naší osady. . . Od té doby jsem zde nikoho z Rakouska na návštěvě neměl. Další má cesta do zahraničí se uskutečnila až v září 1968.“*¹⁴⁹

Tato příhoda nám pěkně dokresluje, co jeho svěcení předcházelo a jak do sebe jednotlivé události jeho života zapadají. Jistě zde důležitou roli hrála také jeho skvělá znalost němčiny, kterou si osvojil už v dětství. Hodí se rovněž uvést, že zmíněnou návštěvu rakouských řeholníků na chatě v Jedlové potvrzuje ve své výpovědi i Zdeněk Podařil (Jack).¹⁵⁰

Vraťme se ale ještě ke druhému pobytu v Rakousku. Ve své výpovědi uvádí

¹⁴⁹Tamtéž, výslech F. Fišera 8. 11. 1974, s. 25.

¹⁵⁰Tamtéž, výslech Z. Podařila 17. 10. 1974, s. 39.

ještě další detaily kolem jeho svěcení. Při jednání o svěcení dominikánům přímo sdělil, že se brzy hodlá vrátit. Chce žít doma v ČSSR, ne v cizině. Kvůli tomu, že jeho záměr vylučoval jak působení v duchovní správě, tak život v nějakém klášteře, bylo upuštěno od obvyklých formálností, tj. absolvování normálního studia na fakultě a požadavku strávit určitá léta v klášteře. Pokud by chtěl v Rakousku zůstat, musel by tyto požadavky splnit. K vysvěcení pak došlo poté, co byl přijat ve Vídni do řádu dominikánů, aby mu měl kdo vystavit potřebné listiny pro biskupa. Svěcení pak zprostředkoval převor dominikánského kláštera ve Štýrském hradeči, řádovým jménem Wolfgang. Vlastní svěcení proběhlo ve dvou dnech. První den byl vysvěcen na jáhna, následující den na kněze.

*„Biskup Josef Schoiswohl se mne ptal, zda potřebuji doklad o tom, že jsem byl vysvěcen, já jsem toto odmítl, že to je pro mne nepotřebné. Příslušností k dominikánskému řádu jsem nepřevzal žádné úkoly, se řádem také nejsem v písemném styku. Moje povinností je žít v duchu řádových slibů t.j. prostý život, celibát a modlitba.“*¹⁵¹ S vídeňskými dominikány tedy jednal zcela otevřeně a s jejich svolením se stal knězem ve „zkráceném řízení“. Důležitý poznatek je také, že se stal řádným členem dominikánského řádu. To vysvětluje i pozdější svědectví kamarádů, že občas nosil řádové roucho.

5.3 Návštěvy přátel ve Vídni

Další zajímavostí je to, že jeho přičiněním ho ve Vídni během jeho zdejších pobytů navštívili někteří členové osady. Jmenovitě Jan Němec (Čůra, viz obr. 27), Bohumil Bunda (Didi) a Lubomír Poštolka (Dany). Jan Němec byl za ním dvakrát, vždy na 4 dny. Při druhé návštěvě zde byl společně s B. Bundou, také se zde setkal s L. Poštolkou. Do ČSSR se pak vrátili všichni společně.

Ve Vídni byli vždy ubytováni v dominikánském klášteře, kde bydlel i František. Mimo ubytování jim zde bylo poskytnuto bezplatné stravování. Na zpáteční cestu

¹⁵¹Tamtéž, výslech F. Fišera 8. 11. 1974, s. 26.

František J. Němcovi koupil nějaké drobnosti pro kamarády.¹⁵² Navíc zde dostali peníze, za které si koupili hudební nástroj „bendžo“.

Němec s Bundou přes den výletovali po městě, zatímco František byl někde v klášteře.¹⁵³ To odpovídá Františkově výpovědi, že v klášteře bydlel a pracoval. Do Vídně zřejmě zval i další kamarády, jistě to víme o Zdeňkovi Podařilovi (Jackovi) z jeho výpovědi. Ten byl ale čerstvě po vojně a do zahraničí proto nebyl puštěn.¹⁵⁴

Z Rakouska si také psal s dalšími přáteli, kteří z ČSSR uprchli. Ladislavu Rezkovi (Pulcovi) poslal peníze, protože se usadil s rodinou v Kanadě a dařilo se jim špatně. Ze Švýcarska zase dostal poštou od trampského kamaráda Jiřího Wurmy dvě německy psané historické knihy.¹⁵⁵

Pro upřesnění uveďme, že ve Vídni byl ještě jednou na podzim 1969. Právě během tohoto pobytu ho navštívil podruhé J. Němec a také B. Bunda a L. Poštolka. Spolu se tedy patrně vraceli až z tohoto pobytu. V Rakousku byl tedy třikrát, v letech 1965, 1968 a 1969, jak také sám uvádí ve výpovědi.¹⁵⁶

5.4 Tajná pastorační činnost

Po návratu z Rakouska asi 27. listopadu 1968 moc neotálel a členům osady celkem otevřeně sdělil, že byl vysvěcen na kněze a může proto poskytovat pastorační službu těm, kdo o to mají zájem. Přátele jen poprosil, aby tuto skutečnost drželi v tajnosti, protože by kvůli ní mohl být stíhán. Mezi běžné náboženské činnosti v přátelském kruhu patřilo sloužení mší, zpovídání, méně často pak křty či žehnání manželům.¹⁵⁷

Mši sloužil každý den, tím byl ostatně jako kněz povinen. Většinou tak ovšem činil samostatně, bez účasti dalších lidí. Ke mši používal vlastní cínový pohárek a

¹⁵²Tamtéž, výslech J. Němce 17. 10. 1974, s. 52.

¹⁵³Tamtéž, výslech B. Bundy 17. 10. 1974, s. 58.

¹⁵⁴Tamtéž, výslech Z. Podařila 17. 10. 1974, s. 42.

¹⁵⁵Tamtéž, výslech F. Fišera 8. 11. 1974, s. 32.

¹⁵⁶Tamtéž, s. 24.

¹⁵⁷Tamtéž, výslech B. Bundy 17. 10. 1974, s. 57.

misku. V terénu používal kalich vyrobený ze dvou částí kokosového ořechu. Mše sloužil zpravidla v běžném „civilním“ oděvu, pouze asi ve dvou případech měl na sobě dominikánské řeholní roucho. Asi jednou také použil vyřazenou kadidelnici, jinak mu sloužila pouze jako dekorace. V několika případech také použil štolu, tu ale později spálil. Při obřadech také pouštěl z magnetofonu nahrávky duchovní hudby pořízené v kostele v Jiřetíně při svatbách Z. Podařila a J. Pauera. Také pro tento účel sám nazpíval pašije. Pro účastníky bohoslužeb sepsal na stroji mešní texty.

Podle jeho výpovědi se členové osady účastnili jím sloužených mší v průměru asi jedenkrát za dva měsíce.¹⁵⁸ Většinou sloužil mše ve svém pokoji na chalupě, někdy také v klubovně umístěné v prvním poschodí. Podle situace také sloužil mše v přírodě, když bylo hodně lidí, při vandrech apod.

Při mši používal bílé pečivo nebo nekvašený chléb. V kalichu měl buď bílé nebo červené přírodní víno. Při mši pak podával věřícím, kteří byli u zpovědi. Vždy se ptal předem, kdo půjde k přijímání.¹⁵⁹ Podle Josefa Macháčka mše probíhaly tak, že se sedělo kolem stolu.¹⁶⁰

Na ranči také zpovídal. Podle Jiřího Volfa tak činil výhradně ve svém pokoji. Sám u něho byl asi třikrát, nejdřív v roce 1969 a naposled v létě 1973. Pamatuje, že k němu ke zpovědi chodili i další členové party – J. Pauer, Z. Podařil či P. Vintrich.¹⁶¹ Zdeněk Podařil také uvádí, že hned první večer po oznámení, že je kněz, všem hromadně udělil rozhřešení a následně sloužil mši.¹⁶² To ale nikdo další nepotvrdil.

Obr. 26: S ovečkami

Sám uvádí, že na ranči pokřtil Jiřího Volfa a podmíněčně Františka Cesneka,

¹⁵⁸Tamtéž, výslech F. Fišera 30. 10. 1974, s. 14.

¹⁵⁹Tamtéž, výslech Z. Podařila 17. 10. 1974, s. 39.

¹⁶⁰Tamtéž, výslech J. Macháčka 27. 11. 1974, s. 99.

¹⁶¹Tamtéž, výslech J. Volfa 17. 10. 1974, s. 47.

¹⁶²Tamtéž, výslech Z. Podařila 17. 10. 1974, s. 38.

ten totiž nevěděl, zda je pokřtěn či nikoli. Dále měl pokřtít malého syna manželů Jana a Dany Smetanových.¹⁶³ To ale D. Smetanová ve své výpovědi popřela¹⁶⁴ stejně jako obřadu přítomný kněz Václav Gajzler.¹⁶⁵ V tomto se tedy buď spletl nebo se snažil Gajzlera uchránit případných nepříjemností. Svůj křest od Františka sám J. Volf ve výslechu potvrdil. Také uvádí, že obřadu byl přítomen dominikán z Jablonného Václav Gajzler, řádovým jménem Jindřich, a křest si zapsal.¹⁶⁶

Obr. 27: Trampové v chalupě; vpředu zprava: Čůra a Piloun

Po návratu z Rakouska také o svém vysvěcení řekl zmíněnému dominikánu Jindřichu Gajzlerovi. Věděl to pak také další bratr Antonín Švercl.¹⁶⁷ Kvůli svéráznému stylu své pastorače měl později s Jindřichem spor. Ten také ve své výpovědi mluví o obžalovaném značně kriticky. Vytkl mu způsob, jakým pokřtil Jiřího Volfa a také ráz mší konaných na ranči. František si ale stál za svým a tím jejich vztah

značně ochladl.¹⁶⁸

Gajzler a Švercl představovali v Jablonném v Podještědí jednu z malých pastoračních komunit, kterými dominikánský řád u nás po roce 1968 obnovoval svoji činnost.¹⁶⁹ Jindřich Gajzler byl do řádu přijat spolu s Dominikem Dukou 5. ledna 1968.¹⁷⁰ Později sloužil v Jablonném jako novicmistr řádu.¹⁷¹ V roce 1972 mu byl odebrán státní souhlas a roku 1977 byl zatčen.¹⁷²

Další doloženou skutečností je, že František poskytoval kamarádům křesťan-

¹⁶³Tamtéž, výslech F. Fišera 30. 10. 1974, s. 14.

¹⁶⁴Tamtéž, výslech D. Smetanové 8. 11. 1974, s. 83.

¹⁶⁵Tamtéž, výslech V. Gajzlera 19. 11. 1974, s. 97.

¹⁶⁶Tamtéž, výslech J. Volfa 17. 10. 1974, s. 47.

¹⁶⁷Tamtéž, výslech F. Fišera 30. 10. 1974, s. 14.

¹⁶⁸Tamtéž, výslech V. Gajzlera 19. 11. 1974, s. 97.

¹⁶⁹ČERNUŠÁK, Tomáš – PROKOP, Augustin – NĚMEC, Damián. *Historie dominikánů*, s. 205.

¹⁷⁰Tamtéž, s. 204.

¹⁷¹Tamtéž, s. 215.

¹⁷²Tamtéž, s. 211.

skou literaturu. Kdo měl zájem, dostal Nový zákon,¹⁷³ vedle toho jsou zmíněny konkrétní tituly jako „Píseň o Bernadettě“¹⁷⁴ nebo „Den, kdy zemřel Kristus“.¹⁷⁵ Obě knihy vyšly počátkem sedmdesátých let v pražském nakladatelství Vyšehrad. Podle dalšího svědectví se také podílel na distribuci knih ze zahraničních vydavatelství. Pořídil seznam vydávaných titulů a umožňoval jejich objednání. Do ČSSR se pak posílaly po částech.¹⁷⁶

Trochu komplikovaná jsou svědectví ohledně sňatků. Podle výpovědi Petra Lajbla je měl s manželkou na Silvestra 1972 církevně oddat. Učinil tak asi týden po jejich státním sňatku na úřadě. Z popisu to ale spíš vypadá, že šlo o požehnání, protože se zde nemluví o slibu.

„Asi týden poté, co jsem měl svatbu na úřadě, což bylo v prosinci 1972, jsem se s manželkou dohodl, že církevně se ještě necháme oddat Fišerem. Přijeli jsme tam na Silvestra a nahoře v klubovně Fišer provedl svatební obřad. Byl oblečen v bílém hábitu, ale není mi známo komu, respektive kterému řádu přísluší nosit takové oblečení. Fišer k nám měl takovou poučnou řeč do manželství, symbolicky posvětil prsteny, dal nám požehnání a tím obřad končil.“¹⁷⁷

František to potom vysvětluje ve své výpovědi. *„O vánočních svátcích roku 1972 jsem dal novomanželské požehnání Petru Lajblovi z Děčína a jeho manželce Soně rozené Paulové. Petr Lajbl projevil předem přání, že by měli rádi svatbu v kostele. Protože se však uskutečňovaly dva svatební obřady najednou, a to ještě svatba bratra Soni Paulové a ten mít obřad v kostele nechtěl, vyskytly se komplikace, které Lajbl nevěděl jak vyřešit. Já jsem jim říkal, ať si nedělají hlavu, že za těchto okolností bude i jejich sňatek občanský platný i před Bohem. Měl jsem jim jít také za svědka. Protože jsem byl v tu dobu churav, požádal jsem Jiřího Pauera, aby mne zastoupil.“*

Dále pak k samotnému požehnání dodává: *„Vzpomínám si, že když ještě během*

¹⁷³ Archiv. *Vyšetřovací spis*, výslech Z. Podařila 17. 10. 1974, s. 39.

¹⁷⁴ Tamtéž, výslech P. Lajbla 1. 11. 1974, s. 72.

¹⁷⁵ Tamtéž, výslech F. Cesneka 8. 11. 1974, s. 87.

¹⁷⁶ Tamtéž, výslech Z. Matějky 11. 11. 1974, s. 104.

¹⁷⁷ Tamtéž, výslech P. Lajbla 1. 11. 1974, s. 71.

těchto vánočních svátků přišli manželé Lajblovi na chatu do Jedlové, že jsem jim dal požehnání do společného života, asi v tom smyslu, jak to dělají rodiče. Jaká slova jsem tehdy použil to si již nepamatuji.“

Ani jiné svatební obřady podle svého svědectví nevykonával. Uvádí, že se na chatě konaly svatební veselice při svatbách Zdeňka Poďařila a Jiřího Pauera ale obřady proběhly v jirětínském kostele. Jiný tramp Vladimír Horák měl na chalupě veselici po civilním sňatku.

Rovněž objasňuje okolnosti údajného oddání „staršího páru“, který měl na ranči proběhnout. Šlo o jeho kamarádka ze školních let na gymnáziu v Nymburku Jarmilu Černou, tehdy Přikrylovou. „*. . . měla krušný život, postupně jí zemřeli rodiče manžela, poté manžel a i její rodiče. Našla si přítele, se kterým chtěla žít. Věděl jsem, že je to ženatý člověk, proto, že je jakýkoliv náboženský sňatek nemožný. Chtěl jsem ji povzbudit, byla stále stísněná, plakala a tak jsem jí dal požehnání do této životní situace. Při nějaké další příležitosti . . . v Nymburce mi také řekla, že se s tímto mužem krátce nato rozešla, že to pro ni bylo velké zklamání.*“¹⁷⁸

I přes výstřední ráz obřadů, jak jsou zde popisovány, šlo s největší pravděpodobností o korektní pastorační péči, kterou vykonával, jak nejlépe uměl. Sloužení mší v provizorních a utajených podmínkách byla běžná praxe skryté církve v totalitní době.

5.5 František a litoměřický biskup Štěpán Trochta

V katolické církvi je kněz podřízen biskupovi. Z dochovaných pramenů a vzpomínek přátel víme, že František udržoval vztah s litoměřickým biskupem Štěpá-

Obr. 28: Chov ovcí na ranči

¹⁷⁸Tamtéž, výslech F. Fišera 8. 11. 1974, s. 20.

nem Trochtou. Ten se po letech internace (1951-1953), věznění (1953-1960)¹⁷⁹ a zakázané činnosti opět ujal vedení své diecéze se svolením státu 1. září 1968.¹⁸⁰

Trochta byl také na návštěvě na chalupě, mluvil s chlapci, mimo jiné také o kriminále, jak si vězni pomáhali s plněním pracovních norem apod. Ve spise na to vzpomíná Petr Lajbl¹⁸¹ i další svědkové. Podle vzpomínek Marie Rádlové byla právě její rodina organizátorem této schůzky.

„Ráda vzpomínám na setkání Františka s panem biskupem Trochtou. Tolik toužil po tom, aby mu někdo řekl, že to, co dělá, je správné. Zařídili jsme to u p. biskupa Trochty. Vladimír Rádl ho jednou autem dovezl z Litoměřic na Jedlovou. A tam se všemi čundráky pohovořil, vykouřil dýmku míru. Ráno pak František šel s p. biskupem kousek lesem a František poprosil p. biskupa o požehnání. Tak s radostí požehnal Františkovi a řekl: ‚Dělej to tak, jako dosud. Já bych to také tak dělal‘. František byl šťastný a my s ním.“¹⁸²

Svou duchovní službu tedy vykonával s vědomím a požehnáním litoměřického biskupa Trochty. Trochta mohl také nejlépe posoudit přiměřenost a oprávněnost Františkova stylu pastorace, a to z mnoha důvodů. Byl sídelním biskupem litoměřické diecéze, do které spadala i Jedlová. V listopadu 1948 v Římě osobně obdržel od Pia XII. tzv. „mexické fakulty“, tj. úlevy z církevního práva pro pronásledovanou církev v Československu.¹⁸³ Byl si vědom, že komunistický režim v konečném důsledku usiluje o úplnou likvidaci katolické církve a na vlastní kůži zakusil, jakými prostředky se o to snaží (během více než roční vyšetřovací vazby zhubl z 80 na 48 kg).¹⁸⁴ Jako salesián a oficiální duchovní rádce skautů dobře rozuměl mladým a jejich dobovým potřebám.¹⁸⁵

Podle závěrečné zprávy z vyšetřování František od biskupa Trochty dostal i tuzexový magnetofon Sony, který v pastoraci využíval, jak bylo zmíněno.¹⁸⁶

¹⁷⁹BALÍK, Stanislav – HANUŠ, Jiří. *Katolická církev*, s. 78-79.

¹⁸⁰Tamtéž, s. 90.

¹⁸¹Archiv. *Vyšetřovací spis*, výslech P. Lajbla 1. 11. 1974, s. 73.

¹⁸²RÁDLOVÁ, Marie. *František Fišer*, s. 1.

¹⁸³BALÍK, Stanislav – HANUŠ, Jiří. *Katolická církev*, s. 67.

¹⁸⁴Tamtéž, s. 79.

¹⁸⁵Tamtéž, s. 91.

¹⁸⁶Archiv. *Vyšetřovací spis*, závěrečná zpráva, s. 117.

Svědectví chlapců také vypovídá o tom, že se na Trochtu obracel ve složitějších otázkách pastorace.¹⁸⁷

5.6 Trampování za normalizace

Pobyt v zahraničí a jeho občanské aktivity během éry politického uvolnění druhé poloviny šedesátých let samozřejmě nebyly v souladu s představami normalizační komunistické moci, která nastoupila s okupací roku 1968. Vlivem toho ztratil během svého pobytu v Rakousku práci v litoměřickém muzeu. Do nové práce nastoupil až 1. března 1969. Podařilo se mu získat místo v muzeu v Děčíně. Dojížděl sem denně z Jedlové a středy míval volné.

Na přilepšenou začal spolu s trampy chovat na ranči ovce (obr. 26 a 28).¹⁸⁸ Pan Jiří vzpomíná, že ovce se většinu času toulaly po okolních lesích. Přestože ve stádu byl beran Cecek, vůdkyní stáda byla stará ovce Merina. Kluci svolávali ovce zvonem (viz níže). Na zazvonění Merina přivedla stádo k ranči. Kluci ovce nakrmili, ostříhali a pak zase vypustili do lesa.¹⁸⁹

S rokem 1969 také utichly Františkovy aktivity kolem Hrádku. Nevzdal se však bez boje. Během roku se usilovně snaží o fungování nedávno oficiálně schváleného Rower-Clubu. Pořádá klubové spichy¹⁹⁰ a organizuje další opravné akce na hradě. Během roku se mu pro Hrádek podařilo získat srub z počátku 19. století v nedaleké obci Lukov. S velkými obtížemi se mu podařilo zorganizovat rozebrání, přestěhování a sestavení srubu v areálu hradu.¹⁹¹

Z dobové korespondence zařazené v kronice je ale cítit velká vlažnost až nevole ke spolupráci ostatních stran, jak státní, tak tramské. Je to jistě vlivem rozjíždějících se normalizačních represí. Ve snaze, aby klub zbavil nežádoucí politické postavy v čele, skládá na spichu 4. října funkci vedoucího Rower-Clubu (kmeno-

¹⁸⁷Tamtéž, výslech J. Macháčka 27. 11. 1974, s. 102.

¹⁸⁸FIŠER, František. *Deník*.

¹⁸⁹FIŠER, Jiří. *Moje vzpomínky*, s. 8.

¹⁹⁰FIŠER, František. *Kronika RC*, s. 221.

¹⁹¹Tamtéž, s. 110, 118.

vého šerifa).¹⁹² Dne 10. října 1969 to pak dopisem oznamuje na MNV v Úštěku zároveň s obsáhlou zprávou o činnosti klubu na Hrádku. Píše, že klub se rozvíjí a má perspektivu do budoucna,¹⁹³ ale reálně byly větší akce kolem Hrádku zastaveny vlivem nepříznivé politické situace. Odpovídá tomu i fakt, že tímto dopisem končí rowerská kronika. S odchodem Rower-Clubu o hrad opět ztratily zájem i státní úřady. Hrad opět ožil až s příchodem nové vlny trampů v pozdějších letech.¹⁹⁴

Obr. 29: Budování přístavby

Nyní napnul síly k činnosti kolem Ranče 7D. Mimo již popsané pastorence a hospodaření začal s chlapci rozšiřovat stavení. Vedle chalupy postupně vybudovali velkou srubovou přístavbu s věžovou zvonící (obr. 29).¹⁹⁵ Prostředky k tomu shání, kde se dá, využívá i své kontakty kolem Hrádku, např.

prosí o materiál předsedu MNV Úštěk Miroslava Blechu¹⁹⁶ Peníze na stavbu si osada obstarávala členskými příspěvky, které vybíral Zdeněk Podařil (20 Kčs měsíčně),¹⁹⁷ dále chovem ovcí, kterých měli asi 15 kusů a v neposlední řadě brigádami pro Lesní správu.¹⁹⁸

V přízemí přístavby vznikla velká místnost s krbem (obr. 32) a stodola s dílnou, kde býval někdy ustájen i kůň. V poschodí je pak salón vybavený klavírem, barem a jídelnou (obr. 33), vedle je konferenční místnost s dlouhým stolem a lavicemi. Tato mohutná přístavba, kterou osadníci vybavili a vyzdobili po tramp-

¹⁹²Tamtéž, s. 225.

¹⁹³Tamtéž, s. 226.

¹⁹⁴GABRIEL, František – PANÁČEK, Jaroslav – PODROUŽEK, Kamil. *Helpenburk: hrad pražských arcibiskupů*. Dřísy: Hrádek, 2011, s. 401.

¹⁹⁵FIŠER, František. *Deník*.

¹⁹⁶FIŠER, František. *Kronika RC*, s. 110.

¹⁹⁷Archiv. *Vyšetřovací spis*, výslech Z. Podařila 17. 10. 1974, s. 41.

¹⁹⁸Tamtéž, výslech J. Volfa 17. 10. 1974, s. 46.

ském způsobu značně zvýšila hodnotu celé nemovitosti. Následně se také bohužel stala jednou z příčin velkého sporu, který vedl k rozdělení party.

Členové osady také dál podnikali oblíbené vandry a prázdninové akce. V létě 1969 podnikli výlet na Šumavu a velkou plavbu na vorech (obr. 30), které si sami postavili. Pluli na nich od Vyššího Brodu k Budějovicům. Potom vory ještě výhodně prodali.¹⁹⁹

Normalizační tendence Františkovi dál působily problémy zejména v oblasti zaměstnání. V děčínském muzeu, kam se dostal díky zdejšímu přátelům, dlouho nezůstal. Předložený „normalizační“ dotazník vyplnil v protestním duchu. Na otázku: „Co si představujete pod pojmem úplné normalizace?“, napsal: „Zákaz dotazníků jako je tento.“ Vlivem takového nelояjálního vystupování byl brzy z muzea propuštěn. Výpověď dostal k 30. červnu 1970.

Aby měl potřebné prostředky k obživě, začal pracovat jako hostinský (obr. 31) v nádražní restauraci v Jedlové, protože jinou práci

prostě nesehnal.²⁰⁰ Sem nastoupil 27. července stejného roku. Po čase byl propuštěn i z tohoto zaměstnání, od 15. prosince se živil jako pomocný dělník v charitním domově v Jiřetíně. S rokem 1972 začíná opět více stonat. Již v roce 1971 žádal o přiznání invalidního důchodu, pro malátnost a soustavnou ospalost. Ten mu byl přiznán jako částečný až v roce 1973 se zpětnou platností od roku 1971 a byl mu dodatečně vyplacen.²⁰¹ To mu dovolilo věnovat se své oblíbené literární činnosti a službě v osadě.²⁰²

Obr. 30: Plavba na vorech po Vltavě, 1969

¹⁹⁹RÁDL, Tomáš. *Vzpomínky*, s. 1.

²⁰⁰FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 365.

²⁰¹Archiv. *Vyšetřovací spis*, s. 108.

²⁰²FIŠER, František. *Deník*.

5.7 Rozvrat v partě

Nyní je třeba popsat, co vedlo k bolestnému rozkolu aktivního a přátelského trampského společenství na Ranchi 7D, který také významně přispěl k následnému Františkovu trestnému stíhání komunistickým režimem. Zdrojem informací nám bude opět především poměrně detailní vyšetřovací spis. Aktéři zde příčiny sporu i jeho průběh celkem shodně popisují, i když se liší v důrazech a zaujmají různá stanoviska v této citlivé záležitosti.

V deníku si František poznamenal spory s chlapci už k roku 1970. Píše, že 15. srpna mu kluci odepřeli pomoc v hospodě. V roce následujícím pak dokonce vystupuje z osady „pro nakamarádké postoje“ kluků, zvláště Jacka (Z. Podařila). V roce 1972 pak společně s chlapci obnovuje osadu a je opět šerifem²⁰³. Tím také končí zápisky z deníku. Z dalších pramenů ale víme, že sporům zde nebyl konec.

Obr. 31: Jako hostinský a personál; zleva Jana, Lenka, Markéta

Podle výpovědí spor eskaloval postupně během roku 1973 a vyvrcholil na přelomu léta a podzimu toho roku. Hlavní roli zde sehrály vlastnické poměry k chalupě. Na jaře roku 1973 bylo rozhodnuto, že chata, dosud napsaná na B. Bundu, se rozepíše na 12 vlastnických podílů.²⁰⁴ Parta se pak rozdělila na dva tábory, první kolem Františka, druhý kolem Zdeňka Podařila.

Podařil a jeho přátelé chtěli více výletovat a méně pracovat kolem chalupy. Ve svých výpovědích také uvádí, že jim vadil Františkův vůdčí styl a přílišné směřování náboženským směrem.²⁰⁵ Parta kolem Františka vinila své protivníky, že nedodržují domluvený osadní řád a usilují získat chatu pro sebe. František s přáteli se snažil odkoupit zbylé podíly zpět a nakonec členům druhé strany nabízeli až 20 000 Kčs. Ti ale prodej svých podílů odmítli.²⁰⁶

František se chalupy nehodlal vzdát, byla jeho domovem a zázemím pro jeho

²⁰³FIŠER, František. *Deník*.

²⁰⁴Archiv. *Vyšetřovací spis*, výslech Z. Podařila 17. 10. 1974, s. 45.

²⁰⁵Tamtéž, s. 40.

²⁰⁶Tamtéž, výslech P. Lajbla 1. 11. 1974, s. 73.

přátele. Rozhodl se tedy pro radikální krok. Jako šerif vyloučil své odpůrce z osady a zakázal jim do chalupy přístup, přestože byli jejími spoluvlastníky.²⁰⁷ Na podzim roku 1973, kdy Podařil a jeho parta přesto vnikli do chalupy, vykonal František nad Podařilem obřad vyloučení z církve. Je to velice zvláštní událost, ale mluví o tom ve shodě řada svědků, kteří tomu byli přítomni. Nejúplněji popisuje událost ve své výpovědi sám František.

„Jedním z dalších náboženských obřadů bylo to, že jsem někdy v září až srpnu 1973. vyloučil z církve Zdeňka Podařila. Za normálních okolností provádí vyloučení z církve biskup. V této věci jsem rozhodoval sám, řídil jsem se biblí – výkladem podle apoštola Pavla. Podle mne jsem vyobcoval z církevního společenství Zdeňka Podařila z hlediska církevního zcela platně. Použil jsem svá slova a stanovil několik bodů, které mne k tomu vedly.

K tomuto aktu došlo také na chatě v Jedlové, bylo to již po rozpadu naší osady, kdy se rozdělila na dvě skupiny. Jedna skupina zůstala se mnou, a to Jiří Pauer, Petr Lajbl, Josef Macháček a Dana Smetanová. Ostatní, které z party vytrhl Zdeněk Podařil, a to: Jan Němec, Petr Vintrich, Bohumil Bunda, Jiří Rovenský, František Česnek, Jiří Fanta a Jan Roll se i po roztržení osady snažili dostat na chatu, resp. zabrat část chaty. Tomuto jsem chtěl zabránit, nedělalo by to dobře, chtěl jsem spolu s ostatními část, která byla připsána na některé z nich od nich vykoupit, což se nám do poslední doby nepodařilo přesto, že jsme chtěli splnit i některé jejich podmínky. Jejich parta několikrát vnikla do části chaty, když to bylo asi potřetí, zjistil jsem, že se tam opět nachází. Proto jsem vyzval svého spolubydlícího Pauera, aby mne k nim vyprovodil.

Svítil jsem si svíčkou, bylo to asi kolem půlnoci, v té části, kde spali jsem mu řekl, že jej vylučuji z církve, a to z těchto důvodů: 1) Pro zkažení ml. Petra Vintricha, mám na mysli povahové zkažení. 2) Pro rozvrat tramské party. 3) Pro rozvrácení společenství náboženského. 4) Pro falešné nařčení z vyzrazení zpovědního tajemství. 5) Pro hecování ostatních, přičemž se tvářil jako křesťan. Současně jsem mu zde řekl, pro jeho návrat do náboženského společenství může přispět jen

²⁰⁷Tamtéž, výslech J. Němce 17. 10. 1974, s. 53.

rozehřešení litoměřického biskupa. Po tomto sdělení jsem zhasl svíčku a hodil mu ji k nohám.

*Tím byl akt vyobcování z církve ukončen a já se vrátil spolu s Pauerem do části chaty, kterou jsme spolu obývali. O tomto aktu jsem nevyhotovil žádnou písemnou zprávu, toto jsem jen osobně sdělil biskupovi Trochtovi v přítomnosti Pauera a Macháčka, a to v Merbolticích, kde biskup Trochta trávil den odpočinku. Ten vzal mé sdělení na vědomí, diskutovali jsme o tom. Považoval jsem tím vše za vyřízené.*²⁰⁸

Tento radikální a po pravdě kontroverzní čin lze těžko s odstupem pochopit. Vypovídá ale rozhodně o tehdejší vypjaté situaci. Vzhledem k péči, kterou František celému společenství věnoval, je pochopitelné, jak bolestivě na něj musel rozkol působit. Cílem trestu, který je výše popsán, také v církvi není zavržení ale naopak obrácení a náprava trestaného.

Rozumět se dá i motivům druhé strany. Je zřejmé, že František byl dominantní osobnost. Nad ostatními měl převahu zkušenostmi, vzděláním, řečnickými schopnostmi i autoritou. Je těžké soudit do jaké míry šlo jeho protivníkům o hmotný prospěch. Mohli se také skutečně cítit příliš svázáni prosazenými pravidly a náboženským směrem, kterým se parta od podzimu 1968 začala ubírat.

Další přístup do chalupy zneprátelené partě František zamezil výměnou zámeků.²⁰⁹ V důsledku toho Podařil a jeho přátelé už na chatu nejezdili.

5.8 Františkovo trestní stíhání

Podle protokolu o zadržení byl zatčen 29. října 1974 v 18.00.²¹⁰ Ve stejný den byla u něj na chalupě provedena domovní prohlídka a policie mu tehdy zabavila magnetofon, liturgické nádoby, písemnosti, fotografie a další drobné věci.²¹¹ Byl obviněn z trestného činu maření dozoru nad církvemi a náboženskými společ-

²⁰⁸Tamtéž, výslech F. Fišera 8. 11. 1974, s. 21.

²⁰⁹Tamtéž, výslech Z. Podařila 17. 10. 1974, s. 46.

²¹⁰Archiv. *Vyšetřovací spis*, s. 3.

²¹¹Archiv. *Vyšetřovací spis*, s. 6.

nostmi podle § 178 trestního zákona. Byl vzat do vyšetřovací vazby, „aby nemohl ovlivňovat svědky a pokračovat v trestné činnosti“.²¹²

V následujících třech měsících byl osmkrát vyslýchán. Konkrétně 30. a 31. října, 1., 8., 12. a 16. listopadu, 12. a 13. prosince. K jeho případu bylo dále vyslechnuto 14 svědků, především členů osady. Byli to 17. října Zdeněk Podařil, Jiří Volf, Jan Němec a Bohumil Bunda, 30. října Petr Vintrich, 1. listopadu Jiří Pauer, Petr Lajbl a Jan Roll, 8. listopadu Danuše Smetanová a František Cesnek, 15. listopadu Jaromír Modlitba, 19. listopadu Václav Gajzler, 27. listopadu Josef Macháček a 11. prosince Zdeněk Matějka.²¹³

Přední lidé zneprátelené party vypovídali už 17. října, tedy asi dva týdny před jeho zatčením. Ve výpovědích k němu zaujímají negativní postoj, zejména mu zazlívají, že se snažil o všem rozhodovat a chtěl vše podřídit náboženskému směru.²¹⁴ Shodně svědčí, že dělal na chalupě mše, zpovídal, křtil i oddával. V neposlední řadě po-

Obr. 32: Krbová společenská místnost v přístavbě

pisují, jak vyloučil Z. Podařila z církve a znemožnil jim přístup do chalupy.²¹⁵ Také popsali jeho vysvěcení v Rakousku a jak ho tam byli navštívit.²¹⁶

František ve svých výpovědích většinu obvinění nepopírá. Z textu plyne, že je celkem smířen se svou situací, detailně popisuje okolnosti své pastorační péče i průběh svého pobytu v Rakousku. Z těchto výpovědí jsme ostatně čerpali informace v předchozím vyprávění. Na svou obranu hned v úvodu vyšetřování uvádí, že svou činností nesledoval nic zlého a domníval se, že se trestného činu nedopouš-

²¹²Tamtéž.

²¹³Tamtéž, s. 1.

²¹⁴Tamtéž, výslech Z. Podařila 17. 10. 1974, s. 40.

²¹⁵Tamtéž, výslech J. Němce 17. 10. 1974, s. 52-53.

²¹⁶Tamtéž, výslech B. Bundy 17. 10. 1974, s. 58.

tí.²¹⁷ Také pro zmírnění svých obvinění upřesňuje, že žádný pár neoddal, neboť se vždy jednalo jen o požehnání.²¹⁸

Hájit se ho snaží kamarádi. Jiří Pauer dokonce popřel, že by ho viděl na chatě konat jiné obřady než mše.²¹⁹ Tím se ho velice pravděpodobně snaží krýt a ulehčit mu situaci, protože jako jeden z nejbližších kamarádů, který navíc na chalupě bydlí, musel vědět o všem. Josef Macháček zase popřel, že by věděl o nějakém provedeném křtu,²²⁰ zato obviněného popisuje jako laskavého člověka, který jeho rodině v tísnivé finanční situaci přispěl částkou 6200 Kčs na nákup pračky.²²¹

Dana Smetanová při výslechu popřela, že by jejího syna pokřtil, učinil tak podle ní zcela jistě kněz z Jablonného Jindřich Gajzler, o Františkově kněžství prý navíc nevěděla a žádných obřadů se neúčastnila.²²²

Václav Gajzler výpovědí potvrdil, že malého Petra Smetanu pokřtil na Jedlové on. Zároveň ale jako očitý svědek potvrdil i to, že obviněný na chalupě pokřtil Jiřího Volfa. Jsou zde patrné i zmíněné spory, které s Františkem měl. Popisuje ho jako nervově labilního člověka, který podléhá pocitům, že mu všichni ubližují. Při styku s ním se Gajzler snažil, aby ho nerozcílil. Také přiznává, že za ním byl Z. Podařil potom, co ho František vyloučil z církve. Podle Gajzlera toto vyloučení nemůže „normální kněz udělat“. V důsledku toho se také s ním přestal stýkat. Podařilově partě také doporučil, aby už na chatu nejezdili a raději si postavili nějakou jinou.²²³

Svědkiem ve vyšetřování byl také nám dosud neznámý signalista ze stanice Jedlová Zdeněk Matějka. Obviněného znal od vidění jako trampa už někdy z let 1962–1963. Od března do 29. července 1974 bydlel na chalupě, protože se právě rozváděl. Ve výpovědi se staví k Františkovi kriticky. Prý z party vyhazoval lidi, pokud projevovali vlastní názor. Dosvědčuje na chatě konané mše a uvádí jména

²¹⁷Tamtéž, výslech F. Fišera 30. 10. 1974, s. 14.

²¹⁸Tamtéž, výslech F. Fišera 8. 11. 1974, s. 20.

²¹⁹Tamtéž, výslech J. Pauera 1. 11. 1974, s. 65.

²²⁰Tamtéž, výslech J. Macháčka 27. 11. 1974, s. 102.

²²¹Tamtéž, s. 101.

²²²Tamtéž, výslech D. Smetanové 8. 11. 1974, s. 83.

²²³Tamtéž, výslech V. Gajzlera 19. 11. 1974, s. 96–98.

nových účastníků. Také vypovídá, že viděl Františka skoro celou noc pálit nějaké písemnosti. Na chatě navíc viděl knihy vydávané emigrantskými centry. Oznámil pak také, že Pauer po zatčení sháněl obhájce a navštěvoval ty, kdo byli vyslýcháni, a zjišťoval, co kdo řekl.²²⁴ Je zajímavé kolik snaživosti projevil při vyšetřování člověk, kterého u sebe nechal František bydlet.

Obr. 33: Klubovna v poschodí přístavby

Pálení listin, které Matějka popisuje, patrně souviselo s likvidací osadních kronik. Následující den František přiznal, že kroniky spálil, aby jejich obsah nemohl být použit proti němu.²²⁵ Tato jeho obava byla oprávněná. Vyšetřovací spis totiž obsahuje také „Návrh na zahájení vyšetřování akce TERCIAŘ“,

který vypracoval kapitán Václav Kout z oddělení Stb Děčín 22. července 1974. Návrh byl podán na základě průzkumu Františkem psané osadní kroniky. Mimo jiné v ní měl orgány bezpečnosti nazývat „svině stalinský“ a funkcionáře OV-KSČ „arciblbcí skalní bolševičtí“. Svědkové pak potvrdili, že konal na chatě mše a zpovědi. Těmito svědky jsou Jan Němec, Jiří Volf a Zdeněk Podařil. Kroniku vydal policii Jan Němec. Jde o návrh zahájit proti Františkovi Fišerovi vyšetřování pro podezření z trestného činu § 100 – pobuřování a § 178 – maření dozoru nad církvemi a náboženskými organizacemi.²²⁶

Zatímco z § 178 se Františka podařilo celkem pochopitelně usvědčit. Za pobuřování nakonec odsouzen nebyl. Žádný svědek nepotvrdil, že by v kázáních mluvil o politických a pobuřujících věcech.²²⁷ Podle rozsudku z 22. ledna 1975 byl odsouzen na 16 měsíců nepodmíněně.²²⁸ Jako odsouzený byl umístěn v Horním Slavkově. Vrátil se odtud ale dříve na základě amnestie, která byla vyhlášena

²²⁴Tamtéž, výslech Z. Matějky 11. 11. 1974, s. 103–105.

²²⁵Tamtéž, výslech F. Fišera 12. 12. 1974, s. 33.

²²⁶Tamtéž, s. 120–125.

²²⁷Tamtéž, výslech J. Volfa 17. 10. 1974, s. 47.

²²⁸Tamtéž, s. 139–141.

v květnu 1975. Jan Smetana také vzpomíná, že z vězení se vrátil s rukama rozedřenýma od práce ve sklárně, ale s úsměvem na tváři.²²⁹

Nyní nás čeká poslední kapitola jeho života, kterou věnujeme hlavně jeho činnosti literární.

²²⁹FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 366.

6. Poslední roky

6.1 Po návratu z vězení

Z vězení v Horním Slavkově se vrátil v květnu 1975 zpět na chalupu. Petr Lajbl vzpomíná, že ještě během doby věznění se postupně podařilo chatu získat zpět do Františkova vlastnictví. Přátelé na něj tehdy převedli své podíly a v následném soudním sporu s členy zneprátelené party získal i ostatní podíly. Protistranu potom vyplatil, aby jim odebrané díly kompenzoval.²³⁰

V pastorační činnosti si nadále počínal jen velmi opatrně. Mše pro členy osady sloužil méně často. Snažil se hlavně dál budovat kamarádské společenství, do kterého mohli přicházet noví členové. O víkendech se sem sjížděli trampové a podnikali akce nadále. Zvelebovali chalupu a on pro všechny vařil. Ne všechny jeho ambiciózní plány se podařilo dotáhnout do konce, to se týká například sauny nebo podlahového vytápění horkým vzduchem na způsob antických vil (tzv. hypokaustum). Dál se vyráželo do přírody a za památkami, o kterých dokázal dlouze a poutavě vyprávět. Jak šel čas, trampové založili rodiny a dál sem jezdili i se svými potomky, kteří dnes také na Františka vzpomínají.²³¹

6.2 Literární činnost

Zde je na místě pozastavit se více u jeho literární činnosti. Byl vášnivým historikem, biblistou a také miloval svoji rodnou zem. To se odrazilo i v jeho tvorbě. Měl velký vztah k biblickým žalmům. Jak jsme se již zmínili, jejich překladem se zabýval přibližně od dob, kdy se usadil na Jedlové (viz strana 35). O jeho kvalifikaci svědčí to, že byl od roku 1972 členem starozákonní komise, která pracovala na Českém ekumenickém překladu bible.²³² Petr Lajbl vzpomíná, že komise se

²³⁰Tamtéž, LAJBL, Petr (*10. 3. 1949). *Z rozhovoru*, 18. 4. 2018.

²³¹Tamtéž, HRONEK, Ivan (*5. 8. 1956). *Z rozhovoru*, 18. 4. 2018.

²³²FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 366.

pracovně sešla i na ranči v „konferenční místnosti“ v patře přístavby.²³³ Největší podíl měl na devátém svazku, kterým je právě kniha žalmů. Ten vyšel prvně v roce 1975. Krom moderního překladu samotných žalmů obsahuje také jejich výklad a bohatý poznámkový aparát.²³⁴ Františkův přínos v tomto díle hezky charakterizoval Jan Smetana: „*Největší vklad Františka Fišera spočívá v překladu starozákonních žalmů, jejichž průzračně čisté, poetické a rytmické české vyjádření je výsledkem jeho více nežli třicetiletého úsilí. Však jejich konečné znění upravoval při vyfukávání na kytáře . . .*“²³⁵ O tom, že se žalmy podařilo přeložit do rytmické a zpěvné podoby svědčí i jejich zhudebnění kapelou Oboroh.

Dalším jeho pozoruhodným dílem je překlad německého Průvodce po Českém Švýcarsku. Jeho autor Ferdinand Náhlík, knížecí lesní adjunkt na českokamenic-kém panství Kinských, jej napsal v roce 1864. František překlad vytvořil jako „samizdat“ a věnoval kamarádům, aby jim posloužil při výletování tímto krásným koutem naší země.²³⁶ V průvodci jsou popsány tři túry touto krajinou se zajímavým vyprávěním k jednotlivým navštíveným místům. Z iniciativy kamarádů kniha v roce 2003 vyšla a tak je dostupná širokému publiku.

Největším samostatným literárním počinem z Františkovy dílny je jeho odborná publikace o hradu Karlštejn. Podle dostupných údajů na ní začal pracovat ještě před svým zatčením, neboť v seznamu zabavených věcí ve vyšetřovacím spise nacházíme také položku „rychlovazač s písemností o Karlštejně“.²³⁷ Dílo pak dokončoval ještě pár chvil před svou smrtí ve varnsdorfské nemocnici.²³⁸ Na stolku u nemocničního lůžka zůstal čtyřsetstránkový rukopis právě dokončené práce.²³⁹

„Projevuje se v ní autorova hluboká víra, láska k rodné zemi, neobyčejné znalosti jazykové, uměleckohistorické, zážitek církevních dějin, schopnost ucítit se do

²³³LAJBL, Petr (*10. 3. 1949). *Z rozhovoru*, 16. 2. 2018.

²³⁴*Starý zákon: překlad s výkladem. 9, Žalmy*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1975.

²³⁵FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 366.

²³⁶NÁHLÍK, Ferdinand. *Průvodce po Českém Švýcarsku; Führer durch die Böhmische Schweiz*.

Překlad František Fišer. Děčín: Princip, 2003, s. 69.

²³⁷Archiv. *Vyšetřovací spis*, s. 3.

²³⁸FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 366.

²³⁹NÁHLÍK, Ferdinand. *Průvodce*, s. 71.

*ducha doby i ojedinělé vědomosti z oblasti hagiografie a ikonografie.*²⁴⁰ Podrobně se zde zabývá okolnostmi konsekrace karlštejnských kaplí a rozsáhle se věnuje významu zdejších ikon. Mezi přílohami nechybí překlad textu zakládací listiny karlštejnské kapituly či inventář karlštejnských ostatků.²⁴¹ Také tato práce vyšla díky kamarádům k jeho nedožitým sedmdesátinám²⁴² v roce 1996 v podobě krásné knihy opatřené fotografiemi, nákresy a schémata.

Věnoval se také překladu hymnů kněžského oficía a mariánských hodinek. Po roce 1950 přeložil modlitbu „Zdravas hvězdo moří“ (Ave maris stella). Tento překlad je také uveden v českém kancionálu.²⁴³

6.3 Smrt

Obr. 34: Františkovo tělo v rakvi oděné do dominikánského roucha, 9. 2. 1983

Okolnosti Františkovy nečekané smrti zaznamenal jeho synovec pan Jiří Fišer. *„Co se stalo na přelomu roku 1982 a 1983 je naprosto neuvěřitelná shoda nesmyslných náhod. Jednou, to už začínala zima, šel Fanda z chalupy na nádraží zkratkou, kterou předtím prošel víc než stokrát. Uklouznul na ko-*

*řenu a nešťastně si zlomil nohu. Široko daleko nikdo, mobily nebyly, takže mu nezbylo nic jiného než se plazit při mnoha peripetiích po cestě na nádraží. Je zajímavé, že ta divoká kočka Minda, se u Fandy objevila – chvilku ho hřála, chvilku mu chodila po zádech. Pak ho přece jen objevili nějakí turisté. Zařídili jeho převoz do varnsdorfské nemocnice a Fanda se pomalu zotavoval. Když už měl začít chodit, tak se mu kus krve dostal do plic – embolie. Už ho nezachránili. Umřel 1. února 1983 ve věku 57 let.*²⁴⁴ Marie Rádlová vzpomíná, že František chtěl toho

²⁴⁰FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 366.

²⁴¹Tamtéž, s. 7.

²⁴²FIŠER, Jiří. *Moje vzpomínky*, s. 10.

²⁴³FIŠER, František. *Karlštejn*, s. 366.

²⁴⁴FIŠER, Jiří. *Moje vzpomínky*, s. 9.

dne, kdy si zlomil nohu, odvézt vzorky měření do Ústí nad Labem. Měl totiž na chalupě zařízení pro měření škodlivého prachu v ovzduší a touto službou si přivydělával.²⁴⁵

6.4 Pohřeb

I jeho pohřeb byl podle dochovaných údajů nezapomenutelným zážitkem. Konal se v kostele v Lysé nad Labem za pořádného mrazu a velké pozornosti přátel i nepřátel. Příslušníci Stb se usadili ve škole proti kostelu a filmovali příchozí. Protože František byl součástí ekumenického týmu, který překládal bibli, byli přítomni duchovní

Obr. 35: Tichý ale dlouhý průvod při Františkově pohřbu, 9. 2. 1983

katolické, evangelické i husitské církve. Krom příbuzných se dostavila také spousta trampů a dalších kamarádů. Rodina i místní farář dostali příkazem, že průvod na hřbitov nesmí být s doprovodem hudby. Takže ke hřbitovu se odebrala nekonečná masa lidí v naprosté tichosti (obr. 35). I potom ale dostal pan farář výhrůžku: „*Ještě jeden takový pohřeb a bude vás to stát místo.*“²⁴⁶ Podle dochovaného úmrtního oznámení se pohřeb udál ve středu 9. února 1983. František byl pohřben v dominikánském rouchu (obr. 34), protože do tohoto řádu patřil.²⁴⁷ Leží ve stejném hrobě jako jeho rodiče.

6.5 Pokračovatelé

Po Františkově smrti připadla podle jeho přání chalupa Petru Lajblovi a Ivanu Hronkovi. Stalo se tak díky souhlasu sourozenců Karla a Lidmily, kteří měli

²⁴⁵RÁDLOVÁ, Marie. *František Fišer*, s. 2.

²⁴⁶FIŠER, Jiří. *Moje vzpomínky*, s. 10.

²⁴⁷Tamtéž, výslech F. Fišera 8. 11. 1974, s. 26.

dědické právo. Kamarádi se starají o to, aby osada dál fungovala v duchu Františkových představ.²⁴⁸ Oni i další návštěvníci sem teď už jezdí i s vnoučaty a tráví zde prázdniny a víkendy. Jejich duchovního otce jim připomíná velká zarámovaná fotografie na zdi. Každý rok se v jednu únorovou neděli slouží za Františka mše v lyském kostele a rodina i kamarádi se zde sejdou. Po mši Františkovi společně zazpívají u jeho hrobu a potom se jdou povесelit do místní hospody. Františkovi je věnováno i jedno číslo farního občasníku rodné farnosti v Lysé. Pěknou vzpomínku na jeho život k té příležitosti sepsal kamarád Zdeněk Fuchs.²⁴⁹

²⁴⁸Tamtéž, HRONEK, Ivan (*5. 8. 1956). *Z rozhovoru* 18. 4. 2018.

²⁴⁹FUCHS, Zdeněk. *P. František Fišer – Rančer* (leden 2017) [2018-04-22]. <<http://rkflysa.wz.cz/bulletin/2017-01.pdf>>.

Závěr

Na základě pestré palety dochovaných pramenů jsme sestavili ucelený životopis Františka Fišera. V mnohém nám výrazně pomohl jeho pečlivý postup, s jakým si vedl osobní deník. O ten jsme se mohli opírat až do doby jeho trestního stíhání. I přes svou stručnost zejména u záznamů od roku 1967 nám posloužil jako spolehlivý zdroj informací o důležitých okamžicích jeho života, ke kterým jsme pak získávali další informace z jiných pramenů. Nedocenitelné zde jsou sepsané i ústně předané vzpomínky jeho příbuzných a přátel. S jejich laskavým svolením jsme také práci mohli obohatit o řadu fotografií, které Františkův život pomáhají plastičtěji vykreslit. Další vhled do života osobnosti jsme získali prozkoumáním obsáhlé Kroniky Rower–Clubu, která rovněž svědčí o velké pečlivosti, systematickém přístupu a skvělých organizačních schopnostech tohoto muže. Šťastným řízením osudu nám chybějící informace přinesl kompletní policejní vyšetřovací spis. Navazuje tam, kde ostatní prameny končí a navzdory smutným okolnostem svého vzniku je cenným svědkem zejména Františkovy ilegální pastorační činnosti.

Životopis mapuje Františkův život od data jeho narození v roce 1926 až do jeho smrti v únoru 1983. Při jeho četbě zjišťujeme, že tento člověk byl vlastně nepřetržitě pronásledován. Buď svými zdravotními problémy nebo komunistickým režimem, mnohdy obojím zároveň. Základním kamenem jeho života byla jeho víra v Boha, ve které mu bylo dopřáno vyrůstat v klidném období první republiky. Touha po duchovním povolání v něm pomalu rostla už od dětství. Cesta ke kněžství však neměla být přímočará. Do života byl vybaven křesťanskou výchovou, zkušenostmi ze skautingu a díky prázdninovým pobytům v pohraničí už od mládí dobře ovládal němčinu. Celý život se pak sám vzdělával v historii, kterou miloval. Za války během studií ve Fryštáku měl to štěstí, že ho mohli ovlivnit osobnosti jako Václav Mrtvý nebo Oldřich Med. Lecos ze salesiánského stylu pastorace lidových vrstev jistě převzal i do své praxe. Kvůli nemoci tato studia sice nedokončil, ale vyhnul se díky ní také totálnímu nasazení v hroutící se Třetí říši. Během ra-

dostných poválečných let stihl dostudovat na reálném gymnáziu v Nymburku. Po roce dominikánského noviciátu ho opět skolila nemoc.

Zatímco kláštery v celém Československu byly likvidovány komunistickou vládou, František se usadil na klíčovém místě svého života, ve staré hájovně na Jedlové. Toto místo se stalo zázemím pro něj, když během totality opakovaně ztrácel zaměstnání, ale také pro mladé trampy, kteří mimo toulek přírodou hledali také vlídné přijetí a kus opravdového domova. V této komunitě teď mohl František rozdávat, co během dětství a mládí načerpal. Mohl také zúročit své organizační schopnosti a znalost historie, když se s čundráky pustil do záchrany hradu Helfenburk u Úštěka. Netajil se přitom tím, že přes památkově ochranný charakter akce šlo především o způsob výchovy mládeže zážitkovou formou. Po tragických událostech srpna 1968 odcestoval do Rakouska, kde byl po vstupu do dominikánského řádu vysvěcen na kněze. Zde opět načerpal něco, co mohl brzy začít rozdávat. Po návratu do ČSSR začal na Jedlové s ilegální pastorační činností. Sloužil zde mše, zpovídal, křtil, seznamoval mladé s křesťanskou literaturou. Na podzim roku 1974 byl pro tuto činnost zatčen a následně vězněn. Svou roli zde sehrály také nastalé spory v místním trampském společenství. Věznění naštěstí nebylo dlouhé a František byl po několika měsících propuštěn. Vedle pastorační činnosti se začal intenzivněji věnovat psaní. Mimo jiné se podílel na vzniku Českého ekumenického překladu bible a napsal vlastní monografii o Karlštejně. Zemřel nešťastně po úrazu ve věku 57 let.

František Fišer během svého neobyčejného života dokázal mnoho. Byl knězem, historikem, trampem, spisovatelem, překladatelem a dobrým přítelem. Teologicky řečeno navzdory všem překážkám žil životem opravdového Kristova svědka a dokázal předávat radostnou zvěst evangelia i lidem na okraji tehdejší socialistické společnosti.

Seznam použitých zkratek

CMBF	Cyrlometodějská bohoslovecká fakulta
ČSSR	Československá socialistická republika
MNV	Místní národní výbor
NDR	Německá demokratická republika
SKM	Sdružení katolické mládeže
Stb	Státní bezpečnost
VB	Veřejná bezpečnost

Seznam literatury

Prameny

- Archiv bezpečnostních složek. *Vyšetřovací spis proti Františku Fišerovi*. arch. č. V-9264 UL, 1974.
- FIŠER, František. *Deník*. Ručně psaná kniha, 1944–1972.
- FIŠER, František. *Kronika Rower–Clubu*. Nevydaný dokument, 1968–1969.
- FIŠER, František. *Popsání rodu Fišerova v Lysé nad Labem*. Ručně psaný dokument, Lysá nad Labem, 1943.
- FIŠER, Jiří. *Moje vzpomínky na Fandu Fišera*. Nevydaný dokument, Lysá nad Labem, 2017.
- FIŠER, Karel. *Vlastní životopis*. Ručně psaný dokument, Lysá nad Labem, 2012.
- RÁDLOVÁ, Marie. *František Fišer*. Nevydaný dokument, 2017.
- RÁDL, Tomáš. *Vzpomínky na Fandu Fišera*. Nevydaný dokument, 2017.

Literatura

- BALÍK, Stanislav – HANUŠ, Jiří. *Katolická církev v Československu 1945–1989*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013.
- ČERNUŠÁK, Tomáš – PROKOP, Augustin – NĚMEC, Damián. *Historie dominikánů v českých zemích*. Praha: Krystal OP, 2001.
- GABRIEL, František – PANÁČEK, Jaroslav – PODROUŽEK, Kamil. *Helfenburk: hrad pražských arcibiskupů*. Dřísy: Hrádek, 2011.

- HURDNÍKOVÁ, Mirjam. *Řeholní život v českých zemích*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997.
- HURIKÁN, Bob. *Dějiny trampingu*. Praha: Novinář, 1990.
- HALÍK, Tomáš – JANDOUREK, Jan. *Ptal jsem se cest*. Praha: Portál, 1997.
- HANUŠ, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s antologií textů*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005.
- FIŠER, František. *Karlštejn: vzájemné vztahy tří karlštejnských kaplí*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996.
- KŘEN, Jan. *Dvě století střední Evropy*. Praha: Argo, 2005.
- MED, Oldřich. *Pod modrým nebem – Kronika První české salesiánské kolonie v Přibyslavi–Dvorku.*, Samizdat, 1990.
- NÁHLÍK, Ferdinand. *Průvodce po Českém Švýcarsku; Führer durch die Böhmische Schweiz*. Překlad František Fišer. Děčín: Princip, 2003.
- RYBÁŘ, Jan – BERÁNEK, Josef. *Deník venkovského faráře*. Praha: Vyšehrad, 2016.
- *Starý zákon: překlad s výkladem. 9, Žalmy*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1975.
- VAŠKO, Václav. *Dům na skále 2: Církev bojující*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007.
- VAŠKO, Václav. *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce. I*. Praha: Zvon 1990.
- VINKLÁT, Pavel D.. *Kronika trampingu v Jizerských horách 1934-2004*. Liberec: Knihy 555, 2004.
- VLČEK, Vojtěch. *Perzekuce mužských řádů a kongegací komunistickým režimem 1948–1964*. Olomouc: MCM, 2004.

Internetové zdroje

- Catholic–Hierarchy. *Bishop Antonín Eltschkner* [2018-04-19]. <<http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/belts.html>>.
- FUCHS, Zdeněk. *P. František Fišer – Rancher* (leden 2017) [2018-04-22]. <<http://rkflysa.wz.cz/bulletin/2017-01.pdf>>.
- Wikipedia. *Hejnice* [2018-04-19]. <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Hejnice>>.
- Farnost Dolní Bečva. *Farnost Dolní Bečva – Duchovní správce a jeho předchůdci* [2018-04-19]. <<http://farnostdolnibecva.majestat.cz/menu/duchovni-spravce-a-jeho>>.
- Ptejte se knihovny. *Poplamenice* [2018-04-19]. <<http://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/poplamenice>>.
- Farnost Přerov. *P. Václav Mrtvý, troubecký rodák* [2018-04-19]. <<http://www.farnostprerov.cz/node/5562>>.
- Památkový katalog. *Zámek Vartemberk* [2018-04-19]. <<http://pamatkovykatalog.cz?element=16248276&action=element&presenter=ElementsResults>>.

Seznam obrázků

1	Rodina Fišerova – maminka Anna, František, Karel, Lidmila a tatínek Václav; foto je asi z roku 1929 [Album rodiny Fišerovy] . . .	12
2	Rodný dům v Lysé nad Labem v roce 1940 [Album rodiny Fišerovy]	12
3	Jako malý s tetou Cerhovou, 1928 [Album rodiny Fišerovy]	16
4	Oltář kostela v Lysé nad Labem 28. 1. 2018 [Archiv autora]	17
5	Epitaf hraběte Šporka na boční stěně kostela v Lysé 28. 1. 2018 [Archiv autora]	19
6	Na Boží tělo, jako ministrant vpravo nahoře, 1948 [Archiv autora]	20
7	Ve třetí třídě měšťanky 1940, František je pátý zleva v horní řadě, vpravo stojí učitelka Vávrovská [Album rodiny Fišerovy]	21
8	P. Václav Mrtvý, salesián, tehdejší ředitel Fryštáckého ústavu [Farnost Přerov. <i>P. Václav Mrtvý, troubecký rodák</i> [2018-04-19]. < http://www.farnostprerov.cz/node/5562 >]	23
9	V kvartě ve Fryštáku 1942, sedmý student zleva v horní řadě [Album rodiny Fišerovy]	24
10	V tercii ve Fryštáku, 1941 [Album rodiny Fišerovy]	25
11	Don Oldřich Med, salesián a vedoucí salesiánské kolonie ve Dvorku u Přibyslavi [VLČEK, Vojtěch. <i>Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948–1964</i> . Olomouc: MCM, 2004] .	26
12	Sexta v Nymburce, rok 1945–1946, František je ten úplně nejvyšší [Album rodiny Fišerovy]	29
13	V roce 1947 [Album rodiny Fišerovy]	30
14	V dominikánském řeholním oděvu ve Stráži pod Ralskem, březen 1950 [Album rodiny Fišerovy]	34
15	Chalupa na Jedlové po základních úpravách [Album rodiny Fišerovy]	36
16	S „kamarádkou“ Jawou [Album rodiny Fišerovy]	38

17	S Litoměřickým kancionálem, únor 1964 [Ranch 7D, „Modré foto album“]	43
18	Při pečení chleba [Ranch 7D, „Modré foto album“]	44
19	S trampy, zima 1965/1966 [Ranch 7D, „Zelené foto album“]	46
20	Vztyčení totemu, 2. 7. 1966 [Ranch 7D, „Zelené foto album“]	48
21	Trampové odlesňují hrad, 1967 [Ranch 7D, „Album Helfenburk“]	49
22	Helfenburská parta, 29. 4. 1967 [Ranch 7D, „Album Helfenburk“]	51
23	Večerní oheň při helfenburské akci, 1967 [Ranch 7D, „Album Helfenburk“]	52
24	Čištění hradní studně, 1967 [Ranch 7D, „Album Helfenburk“]	54
25	Expozice výstavy „Nálezy z hradní studně“ [Ranch 7D, „Album Helfenburk“]	55
26	S ovečkami [Ranch 7D, „Modré foto album“]	63
27	Trampové v chalupě; vpředu zprava: Čůra a Piloun [Ranch 7D, „Modré foto album“]	64
28	Chov ovcí na ranči [Ranch 7D, „Modré foto album“]	66
29	Budování přístavby [Ranch 7D, „Album Přístavby“]	69
30	Plavba na vorech po Vltavě, 1969 [Ranch 7D, „Modré foto album“]	70
31	Jako hostinský a personál; zleva Jana, Lenka, Markéta [Ranch 7D, „Modré foto album“]	71
32	Krbová společenská místnost v přístavbě [Archiv autora]	74
33	Klubovna v poschodí přístavby [Archiv autora]	76
34	Františkovo tělo v rakvi oděné do dominikánského roucha, 9. 2. 1983 [Ranch 7D, „Album Pohřeb“]	81
35	Tichý ale dlouhý průvod při Františkově pohřbu, 9. 2. 1983 [Ranch 7D, „Album Pohřeb“]	82